

DOMOLJUB

Stane 38 Din za celo leto, za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Prostor ene drobne vrstice v inseratnem delu stane 10 Din. — Naročnina
Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«. — Telefon 25-49. Inserate in reklamacije sprejema uprava »Domoljuba«. — Telefon 29-92.

Fara središče našega življenja

Glavni pripravljalni odbor za evharistični kongres v Ljubljani se je bil postavil glede vseh priprav za kongres na enostavno stališče: župnija, dekanija, škofija, in to popolnoma v soglasju z odredbami najvišje cerkvene oblasti, to je v duhu navodil zadnjih papežev. Tako je n. pr. že nepozabni papež Pij X. naglasil vernikom, organiziranim posebej v družbah in bratovščinah, da morajo z zgledom in besedo pospeševati krščansko življenje v vsej župniji. Napak bi bilo, ko bi se udje bratovščin in družb zbirali samo k svojim posebnim pobožnostim, a bi zanemarjali skupno javno službo v župni cerkvi. Ne bilo bi prav, ko bi h glavni božji službi v župni cerkvi prihajali samo tisti, ki niso zapisani v nobeno družbo ali bratovščino, udje raznih bratovščin in družb pa bi se tisti čas shajali po svojih kapelah in cerkvah, kar se zlasti v mestih čisto dogaja. Se posebej naroča Pij X. v posebnem pismu do tretjerednikov, da naj hodijo, kolikor je mogoče vsi k službi božji v svojo župno cerkev in naj (kjer bi bilo treba) pomagajo dušnim pastirjem pri pouku v katekizmu.

Podobno je mislil papež Benedikt XV. Dne 14. aprila 1917 je s posebnim pismom počastil dijonskega škofa na Francoskem, ki je bil izdal dušno-pastirsko okrožnico o tem, kako naj bi se obnovilo nekdanje življenje po župnijah. Papež Benedikt XV. piše, da je komaj katera stvar, ki naj bi o njej razmišljali, tako važna, kakor življenje v župnijah. Nekdaj, da je bila župnija podobna družini, a stara disciplina je propadla in sedaj mnogokje dušni pastir komaj še pozna svoje ovce in ovce komaj še kdaj slišijo glas svojega pastirja. Baš zato umira vera v ljudeh, razpade so se strasti in greh. O nekdanji lepoti župnije je ostal komaj še spomin. Zato naj se župnije zopet tako uredijo, da bo množica vernikov eno srce in ena duša. Župnik bodi med ljudstvom kakor oče sredi otrok: za vse naj modro skrbi. Pastir naj hrani ovce s kruhom nauka in zakramentov, vodi naj jih, podpira s svojim svetom, izpodbuja in utrjuje v dobrem. Verniki naj bodo med seboj v tistem razmerju, da bodo vsi čutili, kar enega zadene; za obče koristne, pobožne ustanove, kakršnih je več v vsaki dobro urejeni župniji, naj skrbijo vsi: vsak stori, kar mu velewa srce in pomaga, kjer vé, da je pomoč potrebna... Župnije bodo dobile na ta način nekdanjo veljavo, če jim damo zopet prvotno obliko in ureditev.

Pismo nam kaže, kako si je papež Benedikt XV. mislil vzorno urejeno kršč. občino. Župnija naj bi bila kakor ena sama velika družina. To je Benediktov ideal, za katerim naj hrepenimo in ga skušamo ustvariti v življenju.

Prav zato pa je za časa papeža Benedikta ta ideal v župniji bil sprejet tudi kot ukaz v cerkveni zakonik, ki veli: »Vernike je treba opominjati, da zahajajo pogosto, kjerkoli je to mogoče, v svojo župno cerkev in tam prisostvujejo božji službi in poslušajo ondi božjo besedo.« O bratovščinah in pobožnih družbah sploh pa pravi isti cerkveni zakonik: »Bratovščine in pobožne družbe morejo v svojih cerkvah, kjer so te bratovščine ustanovljene, opravljati vsa bogoslužna opravila, ki niso pridržana župniku neodvisno od župnika, toda le pod tem pogojem, da njihovo bogoslužje v nobenem oziru ne škoduje župnijskemu bogoslužju in župni cerkvi.« Tako torej cerkvena postavodaja. Cerkveni zakoni pa vežejo vse enako. Voditelji katoliških organizacij ne bi torej vzgajali članov prav čisto v cerkvenem duhu, ko bi jim to namenoma zamolčali. Vse cerkvene družbe, tretji red, Marijine kongregacije hočejo gojiti v svojih članih apostolskega duha. Apostolsko pa naj delajo najprej z zgledom med svojimi ljudmi v domači hiši, v domači župniji. Vsaj v večje praznike naj bi dobre krščanske družine šle v duhu cerkvenih predpisov k sv. obhajilu v domači župni cerkvi v vzpodbudo vsem župljanom. Župnik v nedelje in praznike daruje sv. daritev za ljudstvo. Ljudstvo, župljani pa naj bi se zbirali kakor družina doma, okrog skupne mize Gospodove in iz rok svojega duhovnega očeta prejemali kruh življenja. Veliko zlo naše dobe je, da ljudje opuščajo pridige; zlasti popoldne pri kršč. nauku se cerkve tu in tam bolj in bolj prazne. In zopet je dolžnost kat. organizacij, pobožnih družb,

da navajajo svoje člane, naj hodijo pridno v domačo cerkev h pridigam, h kršč. nauku in s svojim zgledom vabijo tudi druge. V vsaki dobro urejeni župniji, tako veli Benedikt XV., naj bi se zasnovala karitativna društva, recimo Vincencijeva, Elizabetna družba, zlasti pa v našem času društvo za krščansko šolo. Duša vsemu karitativnemu in prosvetnemu delu v župniji pa je zopet župnija. A če naj delo res uspeva, je nujno, da mu pomagajo dobri laiki. Laiško apostolsko delo je danes geslo. Prvi, ki so pozvani za to apostolsko delo, so člani naših cerkvenih organizacij, ki naj se torej z vsem srcem oklepajo domače župne cerkve.

Prav poseben poudarek pa je zadobila župnija in župna cerkev pod sedanjim svetim očetom Pijem XI., in to s Katoliško akcijo. Kat akcija je uvrstitev, včlenjenje navadnih vernikov (laikov) v duhovniški apostolat cerkve. To včlanjenje se vrši bistveno na ozemlju in v okviru župnije, dekanije in škofije. Zato ni nič čudnega, da je Pij XI. prvih sedem let svojega papeževanja dosledno razširjal važnost Katoliške akcije istočasno opozarjal tudi na pomen in važnost župnije ter nujno medsebojno zvezo obeh, namreč župnije in Katoliške akcije. Župnija mu je osnovna celica vsega občestvenega življenja. Je kakor avtonomno kraljestvo in v njej središče župna cerkev. Moderno dušno-pastirstvo gojiti se pravi v duhu navodil Pija XI. uvajati in vpeljati ljudi do tega, da bodo živeli: skupno duhovno življenje, ob istem oltarju, ob isti sv. daritvi, ob istem krstnem kamnu, ob isti obhajilni mizi in ob istem duhovnem očetu, to je župniku, zlasti pa ob isti duhovni edinici, to je župniji.

Še enkrat: Kje smo?

Zadnjič smo povedali pod tem naslovom, kako obupno je naše gospodarsko stanje, v katerega so nas pripeljali naši dosedanja režimi. Poudarili smo, daje bilo hudo tudi po drugih državah, da pa je tam že par let opažati znatno zboljšanje razmer, dočim je šl opri nas od dne do dne še vedno navzdol. Druge države, ki žive v neprimerno težjih razmerah kakor mi, so si s pametnimi gospodarskimi ukrepi znale pomagati, mi smo pa imeli vlade, ki niso imele menda drugega dela, kakor da so delale »protidržavne elemente«, pobijale klerikalnega zmaja in vodile razne »svobodne volitve«. Za gospodarska vprašanja pa pri najboljši volji nismo mogli zapaziti nikakega zanimanja, kaj šele pametnih ukrepov.

Danes bomo navedli še nekaj kričečih dejstev, ki prav nazorno kažejo, kako obupno de-diščino je provzela sedanja vlada in iz česar bo vsak pameten človek presodil, da tako globoko v blatu tičočega voza ni mogoče v par

tednih ali v par mesecih izvleči iz blata na trdno pot.

Dobro se še spominjamo, kako velike količine e naš kmet on leta po vojni lahko izvažal v inozemstvo, zlasti v Avstrijo in Italijo. Ta izvoz je zadnja leta popolnoma izostal. Ne samo to, obrnilo se je celo narobe! Države, v katere smo izvažali, nam sedaj s svojim izvozom že konkurirajo. S smotreno gospodarsko politiko njihovih vlad se jim je posrečilo gospodarsko se osamosvojiti na ta način, da so donos svojih zemljišč dvignile do stopnje, pred katero morajo naši kmetje samo strmeti. Poglejmo n. pr., kako je s pridelkom krompirja po raznih evropskih državah. Na 1 hektar so leta 1932 in 1933 pridelali kmetje

	stotov
v Belgiji	203
na Nizozemskem	191
na Angleškem	165
na Norveškem	172

	stotov
na Danskem	138
v Švici	142
v Nemčiji	140
v Spaniji	115
na Madjarskem	70
v Rusiji	81
na Poljskem	110
v Romuniji	101
v Avstriji	128
v Jugoslaviji	52

Povsod več kot pri nas, kljub temu, da so podnebne in talne razmere marsikje neugodnejše kot pri nas. Drugod so mureč vlade dajale kmetom vso pomoč za gospodarsko osamosvojitev, pri nas pa so se trudile, kako bi milijone kmetov ki so se v obupu borili za svoj obstoj, proglasile za protidržavne elemente.

Popolnoma enako sliko nam nudi pogled na pridelek na en hektar po posameznih državah:

	stotov
na Nizozemskem	28,6
na Danskem	27,4
v Angliji	22,—
v Belgiji	25,5
v Švici	21,5
v Nemčiji	19,9
na Madjarskem	14,—
v Avstriji	15,3
na Češkem	17,1
v Jugoslaviji	11,5

Dobro sliko gospodarskega stanja kake države kaže tudi poraba električne sile. Pogledajmo, koliko električne sile pride po raznih državah na enega prebivalca:

	kilovatov
na Nizozemskem	279
na Angleškem	375
v Franciji	329
v Belgiji	549
v Švici	1238
na Švedskem	828
v Nemčiji	400
v Italiji	256
v Avstriji	381
na Češkem	231
v Jugoslaviji	56

Povsod ista slika, ki zgovorno pravi kako revno pri nas živimo. Naše ženske imajo kavo za največjo dobroto na svetu. Pa kako redko se morejo pokrepati s to zlahko pijačico v primeri s svojimi tovarizicami po drugih državah. Na enega prebivalca pride letno kave:

na Nizozemskem	5,1 kg
na Danskem	8,5
v Franciji	4,6
v Belgiji	6,9
v Švici	3,7
v Avstriji	1,5
v Jugoslaviji	0,6

Obrestno mero pa imamo izredno visoko. Moderno gospodarsko življenje je brez kreditov nemogoče. Previsoke obresti pa onemogočajo pravi razvoj gospodarstva. Pogledajmo višino obresti drugod in pri nas:

v Ameriki	1,5%
v Angliji, Kanadi, in v Švici	2 %
v Belgiji, Danski, Franciji, Švedski in Holandiji	2,5%
na Češkem in Norveškem	3,5%
v Italiji in Nemčiji	4 %
v Avstriji in Madjarski	4,5%
v Jugoslaviji	5 %

Pred ustanovitvijo nove stranke

Prijatelji dr. Korošca, dr. Spabe in Ace Stanoeviča, ki so vodili pred 6. januarjem Slovensko ljudsko stranko, Jugoslov. muslimansko stranko in Srbsko radikalno stranko, so sicerli, da ustanove iz pristašev teh treh strank novo politično organizacijo, ki se bo imenovala Jugoslovanska radikalna zajednica.

Zadnji mesec so Korošec, Spaho in Stanoevič mnogo delali na tem, da bi dali novi stranki podlago, ki bi omogočala najširšim plastem državljanov vstop v to stranko. Po poročilih, ki prihajajo iz Beograda, je za prijava nove stranke oblastem vse pripravljeno in je zato pričakovati, da bo v kratkem potrjena.

Nova stranka bo demokratična tako po svojem programu, kakor tudi po svoji organizaciji. Članov zanjo ne bodo zbirali glavarji, policaji in občinski biriči, kakor smo bili vajeni zadnja leta, ampak bo dano ljudstvu na svoobodno voljo, ali se za stranko odloči ali

ne. Zato se bo stranka začela od spodaj na vzgor. Najprej se bodo organizirali krajevni odbori, ki si bodo izvolili svoje vodstvo, nato se bodo krajevni odbori pomenili, kakšno naj bo vodstvo okrajne organizacije, ta pa bo v zvezi z banovinskim vodstvom stranke.

Nova stranka bo vsakemu državljanu poznala osnovne pravice, zlasti glede narodnosti in vere. Zato tudi Slovenci kot narodi in kot katoličani z mirnim srcem lahko vspejemo v novo stranko.

Naš narodni voditelj dr. Anton Korošec se je odločil, da povabi svoje prijatelje in pristaše bivše Slovenske ljudske stranke, naj se organizirajo polnoštevilno v novi stranki. Jugoslovanski radikalni zajednici. Krajevni pripravljalni odbori za novo stranko so po večini že ustanovljeni in že nabirajo člane. Kjer se niso, je čas, da z delom začnejo. To delo torej, za lepšo bodočnost našega naroda.

Državno in narodno edinstvo

V nedeljo popoldne je imel na velikem gorenjskem taboru, ki mu je prisostvovalo 7000 ljudi iz kamniškega in krajskega okraja, bivši občastni predsednik dr. Marko Natlačen velik politični govor, v katerem je čisto načelno ogradił naš pojem o jugoslovanskem narodu in o jugoslovanskem edinstvu. Potek tabora je zelo obširno objavil že »Ponedeljski Slovenec«, toda zaradi načelnega značaja dr. Natlačenovih izjav, ki so prinesla popolno jasnost tudi v sedanjim notranjopolitičnem položaju, ponavljamo iz njegovega govora tisti najvažnejši odlomki:

Ko govorimo o slovenstvu, je predvsem treba, da smo si na jasnem glede pojma jugoslovanstva, zlasti, kako mi pojmujemo jugoslovanski narod in jugoslovansko narodno edinstvo.

Pred vsem treba, da strogo ločimo pojem jugoslovanskega naroda v državno-pravnem, političnem smislu od jugoslovanskega naroda v etničnem, kulturnem smislu.

Jugoslovani v državno-pravnem, političnem smislu smo vsi, ki smo državljani Jugoslavije, Slovenci, Hrvati, Srbi, pa tudi Nemci in Madjari; vsi jugoslovanski državljani skupaj tvorimo jugoslovanski narod v političnem smislu.

Jugoslavijo smatramo mi Slovenci kot svojo narodno tvorbo, svojo lastno nacionalno državo, zato pa se zavedamo tudi dolžnosti, da njeno varnost, njeno celoto in njeno nedotakljivost branimo proti vsakomur, ki bi jo ogrožal, in tudi v vseh njenih delih, kjerkoli bi bila ogrožena. Naša skupna hiša je in težko si je misliti hiša, ki se ji en del poruši, odtrga. Tej svoji dolžnosti dosledno hočemo tudi v svojem narodu vzgajati pravo pojmovanje državljanske dolžnosti.

Narodno edinstvo ali jugoslovanski narod v etničnem, kulturnem smislu pa pojmujemo takole:

Srbi, Hrvati in Slovenci so tri narodne edinice, ki imajo vsaka svoje osobine, ki se morajo spoštovati

in gojiti v jezikovnem, kulturnem ter v vsakem drugem pozitivnem pogledu, v uradovanju, v javnem življenju sploh, zlasti pa na šolskem polju in v odpiranju ideje višje jugoslovanske skupnosti. Slovenci nismo s Hrvati in Srbi vključeni v en državni organizem samo juridično, marveč nas vežejo tudi rotnje vezi skupnosti, pripadnost eni družini skupnim domom in skupnim stremenjem.

V okviru pojmovane skupnosti — države in naroda — imajo vsi trije narodi, ki tvorijo tri komponente jugoslovanske narodne skupnosti, pravo do svobodnega kulturnega izražanja in razvoja, in kor zlasti gojitve svojega jezika, narodnih pesni in svojih ustanov.

Dosledno tem načelom odklanjamo in obojujemo vsako hegemonijo drugega nad drugim; ne zahtevamo Slovenci zase v tej skupnosti nikakih privilegijev ali škodo drugih, a odklanjamo tudi morebitne zase drugih, po privilegijih, ki bi bili na našo škodo. Treba je, da se med nami uveljavi popolna nepravstnost — v verskem, političnem, kulturnem in gospodarskem pogledu, ker se drugače ne more vsvariti popolno in iskreno zaupanje med Srbi, Hrvati in Slovenci, a brez takega medsebojnega zaupanja tudi ne more biti uspešnega harmoničnega razvika nacionalno-državne celote.

Tako torej pojmujemo mi jugoslovance, pa teh načelih hočemo tudi v bodoče, tudi v novi kombinaciji delati za državo in za slovenstvo.

Ko smo se l. 1918. zedinili s Hrvati in Srbi v eno skupno državo, nismo tega storili zato, da se odredli svojem slovenskemu jeziku in svoji slovenskim osobinam; storili smo to, da bi v hvali skupnosti s Hrvati in Srbi postali močnejši, da bi slovenstvo vsestransko ojačili. Tudi danes stojimo v ožji politični zvezi z namenom in v prepričanju, da bomo s tem uspešno služili tudi slovenstvu.

toda to šele zadnje mesece, odkar je država določila obrestno mero. Preje so bile obresti za kredite naravnost odušne, zlasti na jugu naše države, kjer so dosegle višino 30—50%. Da morajo take razmere povzročiti pravo razdejanje vsega gospodarskega življenja, je jasno. Posebno pogubno pa lahko postane tako razdejanje, ako hočejo nesposobni in odgovornosti nezavedajoči se režimi namenoma uničevati ustanove, ki so skozi desetletja vrstno vršile svojo gospodarsko nalogo v korist ljudstva in države, kakor so to vršili nad našim združništvom v Sloveniji. Nismo zapisali tega hudega očrta kar tja v en dan. Pred dvema letoma je eden odločujočih gospodov to v obraz povedal nekim zastopnikom slovenske gospodarske organizacije, ki

so šli posredovati zaradi obupnega stanja naše nekdaj tako cvetoče združne organizacije. Bivši režimovci so se dobro zavedali, da bo mogoče paševati nad našim ljudstvom le, če ga bodo gospodarsko strli. No, zastonj se jim je to temeljito ponesrečilo. Le žalostni sadovi njihovega pogubonosnega dela so še ostali.

Tako smo le v glavnih potezih zaznali, kje danes gospodarsko stojimo. Zdelo se nam je to neobhodno potrebno, ako hočemo razumeti velike naloge, ki čakajo našo sedanjo vlado, ako bo hotela popraviti vsaj glavne napake njenih prednikov, vsled katerih cel narod tako trpi.

RAZGLEDE PO SVETU

Kulturni boj v Nemčiji

Inozemsko časopisje zadnje dni poroča iz dobro poučenih virov v Vatikanu, da se tam resno dvajajo z mislijo, da odpovejo konkordat, sklenjen s nemško državo. Odpoved naj bi bila razglašena s prvim septembrom. Pri Vatikanu pa si nikakor ne prikrivajo možnosti, da jih ne nemška vlada prehitela in konkordat že prej od svoje strani odpovedala.

Iz velikega govora, ki ga je imel na pokrajinskem zborovanju narodno-socialistične stranke v Essenu propagandni minister dr. Göbbels, sledi, da nemška vlada pripravlja udarec v tej smeri. Minister je dejal:

»Mi poznamo svojo lastno moč, a poznamo tudi moč naših sovražnikov. Naj bodo prepričani, da jih bomo pomandrali v prah, kjerkoli se nam uperjajo. Kakor stojimo mi na stališču pozitivnega krščanstva, tako zahtevamo od krščanskih cerkva, da stojijo na stališču narodnega socializma. Toda pristanka z ustmi ne maramo. Mi hočemo pristanka z dejanji. Če danes v Nemčiji sploh še stojijo cerkve, je to naša zasluga, ker smo boljše krščanstvo. Centrum ga ni hotel, ga ni maral, ker se je čutil z njim bolj notranje sorodnega, kakor z nami. Mladino politično vzgajati je

naša stvar. Jo vzgajati k verskemu življenju, naj bo zadeva cerkve. Mladina je naša in jo nikomur ne odstopimo. Verski tisk je nepotreben. Kulturnega boja nečemo. A mi vemo, kje sedijo kulturno-bojneži. V naslednjih tednih boste imeli priliko videti, kaj bomo z njimi naredili. Naš cilj je neomahljiv. Naša sredstva so bogata. Za cerkev ne preostaja ničesar drugega, kakor da se vrne nazaj na svoje prižnice. Ona naj služi Bogu, mi bomo pa služili narodu. Prihodnje tedne bomo to učinkovito tudi nakazali.«

Uradni »Cerkveni glasnik« berlinske škofije pa piše, da se je novi berlinski škof ob svojem prihodu v Berlin izjavil: »S sv. apostolom Pavlom moram reči, da ne vem, kaj me vse še čaka.« Glasnik nadaljuje: »Ne more več biti dvoma o tem, da se nahajamo mi kristjani v težkem boju. Proti naši veri je nastopila vera krvi. Bojni klici, prenapolnjeni s sovraštvom proti naši veri, se razlegajo po državi. Cilj boja, sredi katerega se nahajamo, je ta, da hočejo krščanstvo iztrgati iz nemškega naroda. Zmagoslavje gre po vrstah protikristjanov. Temu nasproti pa pravimo mi, da je moč cerkve po preganjanjih in po zaslugi krivih ver vedno le narasla.«

Proglas gospoda Jaroslavskega

Te dni poroča časopisje o nekakem zblifanju med sovjeti in rusko pravoslavno cerkvijo. Da je vse to samo dobro proračunana boljševiska komedija in da je glavni boj komunizma še vedno namenjen vsemu, kar je verskega, nam kaže proglas sovjetskega komisarja za delo Jaroslavskega. Le poslušajte leninski komunisti, komu pajdašite!

Mi hočemo zažgati vse cerkve sveta, da nastane iz njih en sam plamen. Množice vedno bolj in bolj prihajajo do spoznavanja, da ni vera in vsi njeni obredi, vse njeno hinavstvo, njena podrejenost človeka božji volji, nič drugega kakor mreža, ki naj zadržuje napredek, strup, ki naj zamori vest in oslabi voljo. V letih naše proletarske diktature je

naše brezbožno gibanje zašlo med mase. Iz nje je nastala sila, ki vsako versko čuvstvo izruva. To gibanje je eno najvažnejših vej našega naprednega boja za socializem, ena izmed najpotrebnejših sestavin največje revolucije, eno najmočnejših sredstev za socialistično preobnovo družbe. Mi moramo svoje protiversko delo, ki izpodjeda temelj starega sveta, še okrepiti. Združiti moramo milijone delavcev in kmetov pod zastavo brezbožnih borcev. Oni korakajo za Leninovim praporom. Zbirajo se iz vseh dežel za zadnji napad na svet. Mi jim bomo dali potrebnega pouka. Božji služabniki vseh ver naj vedo, da ne bo noben Bog, noben svetnik in nobena molitev rešila kapitalističnega sveta pred razpadom.

40.000 danskih kmetov pri svojem kralju. Tudi na Danskem gre kmetom slabo. Zato se je zbrala ogromna množica kmetov pred kraljevim gradom v Kopenhagnu, kjer so skušali kralju dopovedati, kaj naj vlada ukrene, da se bo obupni položaj kmetov izboljšal.

Angleške letalske bombe.

KATOLIŠKA CERKEV

s Drobil. Drugo obletnico svoje ustanovitve je praznovala dne 23. junija 1935 »Katoliška radijska družba« v Amsterdamu v Nizozemski. — 5000 visokošolcev se je udeležilo nedavno misijonskega kongresa v Belgiji. — V vzhodni Afriki v misijonu Sumve zidajo sčadaj, ko so dovršili cerkev, še bolnišnico. — Kljub vsem prizadevanjem se zdi, da ljudstvo na otokih Borneo in Nova Gvineja še ni popolnoma zatrt. Tako poročajo z otočka, ki leži ob južnem robu Nove Gvineje, da so moški iz vasi Bama umorili neko žensko in — pojedli. Neki katehist je odnesel njeno lobanjo oblastem in naznanil slučaj. Tudi v zloglasnem okraju Mimika še ni vse v redu, dasi je oblast že večkrat kaznovala osumljence. — Ko je prišel abesinski cesar Haile Sellassie I. v provinco Harar na obisk k svojemu sinu, kateri vlada to pokrajino kot vojvoda, so pozdravili cesarja tudi gojenci misijonske šole pod vodstvom apostolskega vikarja. Cesar je bil te pozornosti zelo vesel. Povabil je apostolskega vikarja, ki deluje že 54 let v deželi in ga cesar zelo ceni, na obed, katerega so se smeli sicer udeležiti le najvišji dostojanstveniki in zastopniki tujih držav.

AVSTRIJA

s Končni pregled ljudskega štetja od 22. marca 1934 nam podaja sledečo sliko o prebivalstvu Avstrije: Od 6.760.233 prebivalcev države je 6.468.014 avstrijskih državljanov, 270.543 inozemcev ter 18.762 brez državljanstva. Po narodnosti se razdelijo sledeče: 6.584.547 Nemcev, 48.251 Čehov, 3615 Slovakov, 31.703 Slovencev, 42.342 Hrvatov, torej skupno 125.923 Slovanov razen tega 18.076

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

Odpremija denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu.

Vrši vse bančne posle najkulantneje.

Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune. BELGIJA: No 5064-64 Bruxelles. FRANCIJA: No 1117-94 Paris. HOLANDIJA: No 1458-66 Ned. Dienst. LUKSEMBURG: No 5067 Luxembourg.

Na zahtevo pošljemo brezplačno naše ček. nakaznice

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravno **FRANZ JOSEF** grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. S. br. 15.463 od 25. V. 1935.

Madjarov, 7027 ciganov, 16.290 je druge narodnosti in pri 8370 osebah se narodnost ni mogla dognati. Skupno s temi zadnjimi je v Avstriji 175.686 Nemcev. Od teh je 126.478 domačinov, 45.947 inozemcev in 1609 brez državljanstva. Slovencev je torej 31.703, med temi 26.298 domačinov, 5290 inozemcev in 88 brez državljanstva. Največ Slovencev živi na Koroškem, namreč 26.796, od teh 24.857 domačinov, 1885 inozemcev ter 39 brez državljanstva. Štajerska ima 2839 Slovencev (1002 domačina, 2393 inozemcev in 35 brez državljanstva), sledi Dunaj s 525 Slovenci (227 domačinov, 292 inozemcev in 5 brez državljanstva), potem Niža Avstrijska s 214 Slovenci (94 domačinov, 113 inozemcev in 7 brez državljanstva), slednjič Gradišanska s 102 Slovencev, od teh 38 domačinov in 64 inozemcev. Ker je še Slovencev v Avstriji, živijo v ostalih zveznih deželah. Seveda so to »uradni« podatki, dobljeni na podlagi zloglasnega ljudskega štetja, ki je desetisoče koroških Slovencev zapisalo za Nemce.

S To in ono iz Korolana. V Bilnovsu se je smrtno ponesrečil 70 letni samski kočar Franc Doviak. — V St. Jurju na Zili so pokopali Jerco Janžičevo v Borljah. — V St. Jakobu v Rožu so položili v grob gospodarja Sarčičeve kmetije. — V Dobrli vasi je zapel mrtvaški zvon Ani Cepic iz Zamanja. — Kot poroča dunajska »Freie Presse«, se Koroška trudi da posojilo 3 milij. šilingov, da uravna svoje gospodarstvo. — Solnograški deželni zbor je sklenil, da s posebnim zakonom uvede posebno deželno nošo za moše. S tem hoče poudariti potrebo skupnosti. Nosili bodo nošo tudi javni činitelji, njihove noše bodo opremljene s posebnimi znaki na ramah.

ITALIJA

s Na mirno rešitev spora z Abesinijo je baje pristala Italija če se prepusti Italiji najzorožstvo nad ozemljem, ki se razteza za italijansko Eritrejo in Somalijo, če se ji prizna interesno ozemlje iz pogodbe leta 1906 ter če odpravi Abesinija suženjstvo.

s Smrt italijanskega ministra za javna dela. Italijansko bojno letalo je na potu v Eritrejo v Afriko pri Heliopolisu padlo na tla in se razbilo. Vsi potniki, med njimi italijanski minister za javna dela Luigi Razza so mrtvi. Z ministrom se je vozil tudi znani afriški raziskovalec Raymondo Franchetti in ministrov tajnik. Posadka je štela 4 moše.

FRANCIJA

s Molčijo, ker jim ne gre v račun. V elizejski palači v Parizu, kjer je predsedstvo vlade in kjer se zbirajo ministri na vladine seje, se je zgodilo. Pred začetkom ministrske seje je zadela kap prosvetnega ministra Marcombesa. Ko prisotni vidijo, da je primer težaven in ministrovo življenje v nevarnosti, pošljejo v bližnjo cerkev sv. Magdalene ter pokličejo duhovnika, da umirajočemu ministru podeli sv. zakramente. Takoj pride duhovnik. Minister Herriot, znani svobodomiseln vodja francoskih radikalnih socialistov, ga

osebno sprejme ter popelje k umirajočemu. Obredom deljenja zakramentov za umirajoče prisostvuje globoko pretresen sam Herriot. O tem dogodku liberalni in socialistični francoski tisk ne poroča, ker mu to ne gre v svobodomiseln račun.

AMERIKA

s Ameriški državni predsednik proti mehiškim preganjalcem vere. Predsednik Ameriških združenih držav Roosevelt je nedavno sprejel skupino odposlancev, ki je prišla predenj s spomenico, katero je podpisalo veliko številno katoličanov, da naj bi ameriška vlada posredovala, da se jenja v Mehiki kruto preganjanje katoličanov in katoliške Cerkve sploh. Predsednik je nagovoril skupino z zelo prijaznimi besedami, med katerim je poudaril tudi to, da ameriška vlada in ameriški narod je vedno bil in bo za versko svobodo v lastni deželi, kakor tudi med vsemi drugimi narodi po svetu. S tem je jasno povedal, da je tudi za versko svobodo v Mehiki, četudi ni to izrecno v besedi poudaril. Glede spomenice, ki so jo podpisali številni katoličani, je omenil, naj se sestavi v blažilnem tonu, da ne bo motila dobrih odnosov med sosednima državama. Drugače pa je predsednik pokazal, da je stodostotno na strani po krivici preganjanih katoličanov v Mehiki.

s Razno. V East St. Louis Ill. je neki železniški čuvaj našel na železniški progi truplo 27 letnega rudarja Josipa Blatnika. — V Flin Flon Manitoba v Kanadi je bil ubit v zlateg rudniku 32 letni rojak Martin Gosenca iz Radovic pri Metliki. — V Lorainu O. je umrl 55 letni Fran Baraga iz Pudoba pri Ložu. — V North Chicago Ill. je bil po nesreči ustrešljen na strelišču Slovenskega strelskega kluba 51 letni Anton Dolinar. — V Youngstownu Ohio je nagloma odšel v večnost 73 letni Jakob iVdic iz Police pri Višnji gori. — Ko je lovil ribe je utonil v Chacu v Argentini rojak Anton Zerjal nekje s Krasa. — V Primorose Pa. je zapustil solzno dolino Nace Ušeničnik iz Hotovlja nad Skofjo Loko. — Vlak je odrezal obe nogi Janezu Šušteršiču v bližini Vintotala Pa. 56 letni nesrečnež doma iz Zagradca pri Žužemberku, je v bolnišnici podlegel poškodb. Imel je civilen pogreb. — V Njujorku je nenadoma umrl 59 letni Jakob Videmšek iz Doba pri Domžalah.

DROBNE NOVICE

Znosnejše razmere so zavladale v zadnjem času v poljski republiki med Poljaki in Ukrajinci.

Izredna sodišča so začela delovati v italijanski Eritreji v Afriki.

60 mrtvih je bilo pri zadnjem spopadu med Italijani in Abesinci v Afriki. Italijanov je padlo 40.

Abesinsko visokogorje hoče zasesti Anglija sporazumno z Egiptom.

Nemški hitlerjevci nadaljujejo s hujšanjem proti katoliški duhovščini.

40 urni delovnik je sklenilo uvesti vodstvo italijanske fašistične stranke.

Proti povratku Habsburžanov so se odkrito izjavile avstrijske dežele Predarlško, Gornja Avstrija in Tirolska.

400.000 mož potrebuje za uspešni pohod proti Abesiniji, je izjavil general de Bono Mussoliniju.

Za 5 oklopa in 5 oklopnih križark hoče okrepiti svoje sredozemsko brodovje Anglija.

Iz višine 8000 m brez aparata za kisik sta skočili s padalom blizu Moskve dve Rusinji.

V svojo letno prestolico v Castel Gondolfo je odpotoval sv. oče.

Hiša se je podrla v poljski Varšavi; šest mrtvih in 20 ranjenih.

Novo cesto čez Veliki Klek so izročili prometu v Avstriji.

Katoliško zvezo bivših bojnikov je razpustil deželni namestnik za Porenje.

Brzovlak je trčil na progi Pariz—Evian v tovarnico; 28 potnikov ranjenih.

Nova sovjetska ustava bo omejila samoupravne pravice posameznih zveznih republik.

Letošnja žetev pšenice v Evropi bo nekoliko večja od lanske.

Davek na vžgalnike je ukinila avstrijska vlada.

Odpravo celibata za katoliško duhovništvo in redovništvo zahtevajo nemški hitlerjevci.

Velike protijaponske in protiangleške demonstracije so bile zopet v Rimu.

Krvavi spopadi med policijo in komunisti so bili te dni radi nameravanega znižanja delavskih plač v nekaterih francoskih mestih.

Ruska podmornica s 55 možmi se je potopila v Finskem zalivu.

Proti kršenju konkordata je podala oster ugovor v Berlinu sveta stolica.

2.871.700 dolarjev je zapustil znani ameriški iznajditelj Edison.

Nova grška vlada, ki jo je sestavil Caldaris, ima monarhističnim težnjam naklonjen značaj.

Franjo Neubauer:

Mariji zvoni

(Za Marijino Vnebovzetje.)

Mariji zvoni,
ko dan se buči,
ko sonce je vžgano nad nami,
ko skrito je že za gorami.
Sred solznih dolin
zdihuje trpin,
pošilja ji prošnje v višave,
ker polna moči je in slave.

Tako počestčen
ni omagal noben,
le njena odlika
nad vse je velika.
Nekdaj je nebeški Gospod
pogledal na Davidov rod;
iz njega je lilja zala
v skrivnostni gredici poglala.
Visoko je vzrastla tako,
da cvet je dosegel ne bo.
Cvetlica je bela
tako zacvetela,
da vnel se v ljubazni je Bog
in sklical je angelov krog;
iztegnil rokó je
in vzel v nebo je,
odnesel jo angelov zbor
na svetli nebeški je dvor.

Cvete in dehti sredi raja,
vonjava ga njena opaja.
mladostni ji čar
ne vene nikdar.

VINA Za vse priložnosti naročite pri
Centralni vinarni v Ljubljani.

KAJ JE NOVEGA

Prvi tabor v novi dobi

Tisoči slovenskega ljudstva so se zbrali preteklo nedeljo, dne 11. avgusta 1935 v Komendi. Bil je to prvi večji podeželjski tabor v novi svobodnejši dobi. Komenda in še druge bližnje vasi so bile lepo okrašene s cvetjem in zelenjem ter z državnimi in papeškimi zastavami.

Slovesnost je počastil s svojo navzočnostjo škof dr. Rožman, mod narod pa je prišel tudi naš stari vladika nadškof dr. Jeglič.

Dopoldne se je vršila najprej sv. maša s krasnim nagovorom g. knezoškofa, ki je po službi božji blagoslovil spomenik padlim junakom. Ob blagoslovitvi so domači peveci lepo zapeli primerni pesmi.

Po litanijah je škof dr. Rožman blagoslovil še evharistični svetilnik pred cerkvijo. Oba cerkvena kneza je množica živahno pozdravljala.

Ob 3 popoldne je župan Komende gosp. Štrcin otvoril tabor, na katerem je imel dr. Miha Krek globok verski govor, dr. Marko Natlačen pa je poljudno tolmачil sodanji položaj in nekatera važnejša z njim združena vprašanja.

Z lepimi in vzpodbudnimi besedami je predsednik tabora g. Štrcin končno zaključil zborovanje, nakar je godba ob velškem odobravanju naroda zaigrala himno slovenske mladine.

Našim naročnikom!

Zaradi stavke v tiskarni nam prejšnji teden ni bilo mogoče tiskati »Domoljuba«. V »Slovencu« smo poverjenike in naročnike našega lista na to opozorili, vendar je mogoče, da kdo za to ni zvedel in zato nejevoljen čakal, kdaj pride list v njegovo hišo. Svoje naročnike prosimo, da nam oprostite, ker izostanek lista ni nastal po krivdi uredništva ali uprave, ampak vsled nepremagljivih težkoč. Naslednje številke lista bomo izdajali v povečanem obsegu, da bomo na ta način nadomestili, kar smo zamudili.

Notranjci!

Središče Notranjske, prijazna Cerknica Vas vabi k proslavi 40-letnice ustanovitve Kat. prosvetnega društva. Spodobiti se, da ta zgodovinski dan primerno proslavimo. V nedeljo, dne 25. avgusta pokažimo, da smo ostali vkljub vsem zaprekam trdni in neomahljivi.

Sporod: Ob pol 10 spreved z godbo k sv. maši, ki se bo darovala za umrle člane društva. Po sv. maši zborovanje na Glavnem trgu. Govorita gg. dr. Marko Natlačen in dr. Mohorič, predsednik Prosv. zveza. Popoldna ljudska zabava na vrtu g. Martinčiča.

Bojevniška slavnost na Brezjah

Po navadi prejšnjih let se bo tudi letos vršila na Veliki šmaren na Brezjah slovesnost v spomin žrtvam svetovne vojne. Ob pol 10 bo pridiga, nato pa maša z ljudskim petjem. Po končani maši bodo molitve za padle, pevci pa bodo zapeli »Oj Doberdoba«. Isti dan se zbere na Brezjah tudi možje in fantje iz Gorenjske, ki so kot reditelji sodelovali pri evharističnem kongresu v Ljubljani. Reditelji pridejo vsi na kolesih. Upati je, da bo za vse udeležence dovoljena polovična vožnja. Tovariši bojevniki in vsi odsluženi vojaki, pridite v čim večjem številu na Brezje, da se tam v molitvi spomnimo naših tovarišev in da pri Mariji, Kraljici Slovencev dobimo oporo za težke naloge, ki nas čakajo v življenju.

Proslava pesnika Simona Jenka

V nedeljo, 18. avgusta bo v središču prelopega Sorskega polja na Podreči, velika svečanost, v spomin 100-letnice rojstva našega pesnika Simona Jenka. Prireditelji namenjajo izvršiti proslavo v največjem obsegu. Ugledne osebnosti našega javnega življenja se že obljubile svoje sodelovanje. Slavnost se bo vršila po sledečem sporedu: Ob 10 otvoritev in komemoracija pred spomenikom na Podreči, ob pol 13 sprejem gostov na kolo-dvoru, nato spreved na vozovih na Podrečo, ob pol 15 slavnostna prireditve z deklamacijami, petjem, dramatičnimi prizori in z govoroma dr. Dragotina Lončarja in Tineta Debeljaka. Po slavnostni prireditvi bodo študentje Sorskega polja na prostem igrali igro »Tilka«, nato pa bo velika veselica, pri kateri sodelujejo godbe in pevski zbori. Pridite v obilnem številu in pokažite, da Slovenci znamo ceniti dediščino svojih velikih mož. Polovična vožnja je dovoljena.

Telo potrebuje hrano, da lahko živi. Tvoje srce, Tvoj razum tudi mora živeti. Zato nujna potrebuješ dobro čtivo, katoliško čtivo.

„Priateljska sreča“

Zadnje dni so se začeli razpečavati v velikih množinah posebni letaki z gornjim naslovom. Letaki imajo predvsem imena in naslove petih oseb v določenem vrstnem redu. Vsak prejemnik »Priateljske sreče« se mora obvezati, da bo nakazal na naslov prve osebe po poštni nakaznici 10 Din. Za svojo šarmantnost pa dobi »pravico«, da naslov prve osebe izpusti, ostale štiri naslove pomakne navzgor in sebe pripiše na zadnje mesto. Nove štiri osebe, katere je dolžan pridobiti za »Priateljsko srečo«, so dolžne nakazati na naslov prve osebe v letaku po 10 Din. Te nove osebe zopet izpuste prvi naslov, pomaknejo ostale štiri naslove navzgor, pripišejo sebe na zadnje mesto in akvirirajo zopet nove člane »Priateljske sreče«, kateri jim morajo nakazati, kadar pridejo na vrsto po 10 Din itd. itd.

Zanimivi je določba v letaku, da dobi na ta način vsak vester ljubitelj »Priateljske sreče«, kadar pride na vrsto, da izpade njegovo ime iz seznama, 1024 nakaznic po 10 Din, to je 10.240 Din. Na vsak način lep denar, da se naš obubožani in siromašni narod v tej težki gospodarski krizi in brezposelnosti opomore. Ni nam pa seveda jasno, kako se je »Priateljska sreča« začela, da nudi »garancijo« za tako velike zneske. Iz samega letaka tudi ni razvidno, še manj pa gotovo, da bo vsak član »Priateljske sreče« res prišel do desetih jurčkov. Prevladovali bodo v »Priateljski sreči« taki »jurčki«, ki bodo v zaljubljenosti do lepih denarcev nakazali svojega

težko zasluženega »kovačca«, ne bodo pa dobili nakazil od drugih prav tako zaljubljenih članov »Priateljske sreče«. Izgleda, da so se očetje »Priateljske sreče« že nekoliko opomogli s svojo duhovito iznajdbo na račun navnežev.

Zanimivo je, da pri nas vedno capljamo za drugimi narodi. Kar je drugod že zdavnaj propadlo, to ujavamo pri nas kot nekaj novega. To je naše ljudstvo videlo, ko so se bohotile pred par leti pri nas razne »Samopomočice«, katerim je ljudstvo žrtvovalo težke milijone, dobilo pa ni nič!

Ko boste dobili tak letak »Priateljske sreče« v hišo, ga vrzite v ogenj. Zaslužek pri celi stvari bodo imeli samo tisti, ki so stvar začeli, ljudstvo pa jim bo le »kovačca« nosilo.

RAZNO

d Jesikovna dopisna šola na Jesenicah začne s 1. oktobrom 1935 zopet s pismenimi tečajmi za nemščino, esperanto in slovenščino. Učnina zelo nizka in ugodni plačilni pogoji. Zahtevajte prospekt in priložite znamko za odgovor. Prijave sprejemamo do 15. septembra 1935.

d Sprejemajo se mladeniči od 14 do 16 let starosti v vojno godbeno šolo, in od 17 do 21 let v Vazduhoplovno šolo. Pojasnila se dobe pri Per Francu, kapetanu v pok. v Ljubljani, Maistrova ulica 14, priložiti 3 Din znamko za odgovor.

ZAHVALE

Spodaj podpisani z veseljem potrjujem, da sem prejel od uprave »Domoljuba« 1000 Din podpore, ker mi je meseca aprila pogorela stanovanjska hiša. Kot naročnik »Domoljuba« tudi drugim vneto priporočam, da si naroče ta list. V prvi sili naročnikom hitro prikoči na pomoč uprava tega lista.

Hvalčno vdani Ivan Ostir, s. r.
Kavče 2 pri Velenju.

★

Podpisani Jožef Dremelj iz Leskoveca pri Višnji gori št. 9 se zahvaljujem upravi »Domoljuba« za prejeto podporo 1000 Din, ker mi je kot rednemu naročniku pogorela stanovanjska hiša. Obljubljam, da bom »Domoljuba« priporočal vsakomur.

Leskovec pri Višnjigori, 28. jul. 1935.

Jožef Dremelj l. r.

★

Podpisani Jožef Mav iz Jasena, župnije Rovu pri Kamniku, se pristrčno zahvaljujem za požarno podporo 1000 Din. Dne 4. avgusta letos mi je strela zažgala stanovanjsko hišo in čez 3 dni sem že prejel to podporo, ki sem jo v teh hudih časih dobil kot prvo in najhitrejšo pomoč. Zato »Domoljuba« vsakomur najtopleje priporočam. Jožef Mav, s. r.

OSEBNE VESTI

d Novega senjskega škola dr. Viktorja Buriča so slovesno ustoličili v Senju v nedeljo 28. julija t. l. Slovesni obred je vodil zagrebški nadškof-pomočnik dr. Alojzij Stepinac. Na slovesnost je prišlo mnogo ljudstva iz raznih rimskih krajev.

d Za novega avstrijskega konzula v Ljubljani je imenovan g. Hans Hammer. Gospod je službo že nastopil.

d 35 let že deluje pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani ravnatelj gosp. Josip Pečani. Bog ga živi še mnogo let.

d 80 letni jubilej obhaja 31. avgusta in 1. septembra t. l. Ljubljanko katoliško društvo rokodelskih pomočnikov.

d 70 let je dopolnil upokojenec drž. železnice Ignacij Voje v Ljubljani.

d Dr. Jože Flaš, specialist za notranje bolezni, ordinira v Celju, Kovaška 3-1. (v hiši davkarije).

d Ostavko na svoje mesto je podal starešina Gasilske zveze v Belgradu Rado Andrašević.

d Za upravitelja jetnišnice ljubljanskega okrožnega sodišča je imenovan Jan. Spreitzer, računovodja pri prizivnem sodišču v Ljubljani.

d Imenovanja. Za člane prosvetnega sveta v prosvetnem ministertvu so za Dravsko banovino imenovani dr. Jovan Hadži, vseučiliški profesor v Ljubljani, Josip Mazi, profesor v Ljubljani, Franc Grafenauer, profesor v Ljubljani in predsednik učiteljskega združenja Ivan Dimnik.

DOMAČE NOVICE

d Novo motorno brizgalno je blagoslovil v nedeljo pri Sv. Lovrencu na Pohorju mariborski škof dr. Tomažič.

d Tridnevni dijaški tabor na Oljki se prične zvečer 11. avgusta 1935.

d Evharistični kongres v Medmuru bodo v velikem obsegu imeli od 23. do 25. avgusta leta 1935.

d Veliko gospodarsko zborovanje skliče v kratkem minister dr. Marko Kožulj. Na posvet hoče povabiti predstavnike vseh gospodarskih stanov in organizacij.

d Veliki skavtski tabor se vrši od 1. do 11. septembra 1935 v Belgradu.

d Ne bodo kaznovani. Kraljevski namestniki so podpisali uredbo o amnestiji prestopkov, izvršenih po zakonu o volitvah narodnih poslancev. Glasi se: »Splošen odpust dajemo za vsa kazniva dejanja po zakonu o volitvah narodnih poslancev, izvršenih v dobi od 6. februarja do danes, brez ozira na to, ali so redna sodišča izrekli sodbe in ali so postale sodbe pravomočne ali ne, kakor tudi brez ozira na to, ali se je kazensko postopanje uvedlo ali ne. Izrečene in še neplačane denarne kazni se ne bodo izterjevale, plačane pa se ne bodo vračale. Pravice države in zasebnikov do povračila ostanejo pri tej odpustitvi nedotaknjene. Vse morebitne spore rešuje pravosodni minister.«

d Ponarejeni pešdesetaki so se pojavili v Mariboru. So pravim zelo podobni.

d Moka ne sme v klobase. Zanimivo klobasarsko pravdo je izzval neki mariborski mesar s svojo pritožbo na zagrebško sodišče, ali se sme mešati v klobase moka. Zagrebško sodišče je bilo mnenja, da ni kaznivo, če tvori

Škof dr. Gregorij Rožman je ono nedeljo blagoslovil križ, ki so ga planinci postavili na Škrlatci, za Triglavom najvišji slovenski gori. Blagoslovitve se je udeležila velika množica turistov.

sestavni del klobas tudi moka, ministertvo pa je sedaj izdalo odločbo, v kateri strogo prepoveduje vsako mešanje mesa in moke v klobasah.

d Glede sporazuma v turistskem prometu z Avstrijo poročajo, da je Avstrija odstopila od svoje zahteve davčnih potrdil ter se obvezala, da bo odstranila vse težave, ki so dosedaj ovirale turistski promet med Avstrijo in Jugoslavijo. Glede valute, ki so jo prinašali avstrijski turisti za našo državo, je bilo sklenjeno, da se bo ta iznos gibal v višini okoli 700 šilingov, dočim bodo jugoslovanski turisti, ki bodo potovali v Avstrijo, lahko nesli s seboj 800 šilingov. Važna odredba je vsekakor ta, da ni določeno nikjer število potnikov iz obeh strani.

d Proti doplačilu 5 Din so poslej dovoljena pisma nad 1000 gramov do 2 kg teže.

d Tatovi opravljajo svoj posel tudi med kopalci, zlasti v ljubljanski okolici. Zato, pozor!

d Trikrat zaporedoma so vdrl v domile v vilo mariborskega župana dr. Lipolda pri Sv. Martinu na Pohorju. Vlomilce, ki so odnesli razno posteljnino, perilo, jedila itd., so orožniki že izsledili in vtačili pod ključ.

d Prijateljem »Zika«, predvsem vsem tistim, ki dobivajo naš mesečnik »Zika«, sporočamo, da 1. avgusta naš list zaradi stavke tiskarskega osebja žal ni mogel iziti. Da pa ne bodo naši »Zikovci« oškodovani, bo zato koncem avgusta izšla povečana številka za avgust in september. Gg. trgovce prosimo, da javijo to vsem našim odjemalcem. - Pražarna »Zika«.

d Proti kopalški nagoti tujcev so odločno nastopila katoliška društva mesta Hvara.

d Kadar suša nagaja. Pod vasjo Studence pri Blokah izvira prav močna voda, ki se počasi izgublja proti Fari. Ob času suše se namreč pojavi toliko rib, večjih in manjših, da se druga drugi na poti. V prejšnjih letih so si vaščani pomagali s tem, da s strelivom hoteli uničiti ves ribji zarod, ki dela vodo zelo ne

Strahna suša je uničevala kmetu zlasti po Dolenjskem polju in senožeti. Najhujše je bilo v krajih, kjer ni tekoče vode. Ljudje so morali pitno vodo ure daleč dovažati, zlasti v Beli in Subi krajini. Banška uprava je preskrbela, da so ljubljanski škropilni avtomobili dovažali ljudem vodo. Na vidnih avtomobilih, ki dovažata vodo v vas Jugorje pod Gorjanci.

prijetno in jo še živina noče piti. Pa kaj so dosegli? Rib se niso zuebili, kar je bilo ubiti, do njih niso mogli! In tako je nastal v vodi nečuten smrad! Tudi letos je teh rib vse živo! Strašna nadlega — vodo imeti takorekoč pred nosom, pa jo ne morejo rabiti, ker diši po ribah!

d **Novo uredbo v gasilstvu** je objavil belgrijski uradni list. Izpremenjen je § 77 zakona o organizaciji gasilcev in priključena je uredba o predpisih in plačevanju prispevkov od strani zavarovalnih zavodov v gasilski fond.

d **Štirje jugoslovanski listi lahko prihajajo v Italijo.** Jugoslovanska vlada je dovolila štirim italijanskim listom, da smejo prihajati v državo in obratno je morala italijanska vlada dovoliti štirim jugoslovanskim listom prihod v Italijo. Med temi so »Slovenec«, »Jutrot«, »Obzorje« in »Politika«. Jugoslovanska manjšina v Italiji je to vest z zadovoljstvom sprejela.

d **Poslopje nekdanje realke** je kupila banka uprava v Ljubljani za 6 milijonov dinarjev, plačilnih v obrokih v 29 letih.

d **30 vinogradnikov** je razstavilo na letošnjem Mariborskem tednu 60 različnih vrst vina iz vseh vinorodnih krajev Štajerske.

d **Rekord v čiščenju zob!** Ali ste že mislili na to, da v teku enega leta napravite najmanj 15.000 potegitajev s ščetko po zobeh? Ako že morajo Vaši zobje toliko zdržati, tedaj je samo najboljša zobna krema za čiščenje komaj zadosti dobra. Sargov Kalodont ima veliko prednost, a zdaj ima v sebi še sulfocinoleat dr. Brūnlika. S tem odpravite polagoma pa zanesljivo zobni kamen in preprečite, da se naredi drug.

d **Tudi letos bo romanje k Mariji Luriki** v Rajhenburg in celodnevni izlet v Zagreb. Podrobna pojasnila pošlje brezplačno uprava lista »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sempeterska vojašnica.

d **Dva keliha se našli.** Na orožniško postajo v Brezicah je prinesla trgovka Ana Greglova te dni škaflo, v kateri sta bila dva cerkvena toda zlomljena keliha. Oba keliha sta bila zlomljena na tri dele. To škaflo sta pustila pred štirimi, petimi meseci v trgovini Greglove neki približno 50 let star mož in

•BOGOLJUB•

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

neka 50 letna ženska. Nedvomno je, da sta bila keliha ukradena v kakšni cerkvi.

d **Združeni mesarji in prekajevalci ljubljanske okolice** so imeli te dni občni zbor. Iz tozadevnega poročila posnemamo, da šteje ta organizacija 89 mojstrov, pri katerih je zaposlenih 59 pomočnikov in 34 vajencev.

d **Za novo poslopje III. državne gimnazije.** Vlada je banški upravi v Ljubljani dovolila, da najame 7.500.000 Din posojila za graditev tretje državne realne gimnazije v Ljubljani.

d **41.000 Din škode** so napravili vlomilci, ko so oplenili trgovino urarja Knezerja v Mariboru.

d **Pravilno.** V občini Rošaki pri Mariboru je za šolski okoliš Sv. Peter poseben šolski odbor. V tem odboru je odločil odborništvo, da odbor tako šolski kakor občinski ne uživata zaupanja večine občanov. To je možno, žal, da je tako malo močnih obč. odbornikov, ko jih vendar po obč. odborih sedi na tisoče, ki nimajo prav nobenega zaupanja pri ljudstvu.

d **Za čebelarje.** Finančni minister je izdal sklep, da se čebelarjem zadrugam in čebelarjem, ki so člani zadrug, izjemno že v začetku avgusta t. l. lahko izda dovoljenje za nabavo sladkorja brez plačila državne trošarine za prehrano čebel, in sicer v količini največ po pet kg sladkorja za vsak panj. Na podlagi tega sklepa finančnega ministra se sme nabava sladkorja brez plačila državne trošarine dovoljevati samo iz državnih tovarn sladkorja na Belju in Oukarici.

d **Ko je šel na lov na srnjake.** Pretečeno nedeljo je šel lastnik lova g. Adolf Milavec iz Cerknice s svojim čuvajem na lov na srnjake. Ko sta hodila nad Kožljekom in zasledovala dva srnjaka, sta nenadoma obstala, kajti pred njima se je pojavil velik prešič. G. Milavec mu je s strelom pretrgal nit življenja in od veselja nad izrednim plenom pustil zasledovanje srnjakov. Z vozom so nato pripeljali prašiča v Cerknico k Šerkovim, kamor ga hodijo gledat ljudje. Divji prešič je težak okoli 90 kg.

IZ DOMAČE POLITIKE

d **Pravosodni minister dr. Auer** je izjavil, da je zelo zadovoljen s svojim obiskom v Vatikani, kjer je v imenu Jugoslavije podpisal sporazum (konkordat) s sv. stolico.

d **V Sloveniji se je mudil** pretekli teden tudi prosvetni minister dr. Spaho. Ogledal si je razne letoviške kraje, bil sprejet v Bohinju pri knezu-namestniku in se nato sestal s svojimi političnimi prijatelji v Ljubljani.

d **Za sestavo proračunskega predloga** za 1935-36 je izdal finančni minister navodila za ministrstva, za banske uprave in mestne in kmetske občine. Navodila finančnega ministra za sestavo teh proračunskih predlogov, ki se morajo finančnemu ministru predložiti najkasneje do 1. septembra t. l., predvidevajo, da se mora v proračunskem predlogu izvršiti največje varčevanje ter predvideni izdatki v proračunskem predlogu v nikakem slučaju ne smejo presegati postavk, odobrenih v proračunskih dvajsetih letih. Predvsem se morajo znižati materialni izdatki iz to za 20%. Sploh morajo biti proračunski predlogi sestavljeni v znamenju skromnosti in varčevanja, ki ga zahteva težko gospodarsko stanje v državi, izzvano po gospodarski krizi.

d **Dr. Mačkova stranka** ni kmečko-stanovska. Z ozirom na to, da profesor Dragoljub Jovanović od srbske zemljoradniške stranke zagovarja ustanovitev srbohrvatske kmetijske stranke, izjavlja dr. Maček, da njegova stranka ni kmečkostanovska, kakor je bila pod Radičem, ampak hrvatsko-nacionalistična in bi izgubila svoj značaj, če bi se spojila s kako drugo stranko.

d **S trebojnicami** je bil na dan obletnice smrti Stjepana Radiča, dne 8. avgusta okrašen vsi Zagreb. Na zastavah so bili tudi črni trakovi. Službe božje se je udeležilo mnogo ljudstva, med njimi tudi radičevski prvaki z dr. Mačkom na čelu. Bil je ves dan mir.

d **53 milijonov dinarjev** so veljale davkoplačevalce zadnje Jevtičeve volitve. Pravijo,

da so gospodje pobrali denar za volitve tudi iz raznih proračunskih postavk, kar bi ne bili smeli.

d **Vseposred se sloparih.** Vseučiliške oblasti so na tukajšnji tehniški fakulteti prišle na sled, veliki afori. Na tej fakulteti je bil uslužben kot sluga Djordje Fotić, ki je popravljal dijakom knjige s ocenami. Vseučiliške oblasti so ga zalotile pri popravljanju teh ocen za slušatelja tehniške fakultete Jovanovića. Zaradi tega je vseučiliška oblast pregledala vse knjige od leta 1918 pa do lanskega leta in izročila obtežilni material proti služitelju Djordju Fotiću državnemu tožilstvu. Sluga Fotić je pred dnevi odšel na dopust. Koikor so mogle oblasti doslej doznati, je bil v zvezi z njim tudi neki uradnik v prosvetnem ministertvu.

d **Povest o kravi in telčku.** »Kmetijski list« od 27. julija je objavil podoba krave in njenega telčka. Telček se je črno pobarval, radi česar ga mati-krava pokara, češ, da ne bo nihče spoznal da je njen sin. Telček pa odgovori: »Oprostite, mama, črno sem se dal postrihati kot politik radi situacije. Stari prijatelji in znanci pa me bodo itak že po glasu spoznali.« — Krava je menda podoba bivše kmetijske stranke, telček pa pomenja njene pristase. V njihovih vrstah se je vršilo zadnja leta barvanje v razne barve, kakor je pač najbolj kazalo »radi situacije«. Poslednji čas so si nekateri izbrali črno barvo, drugi pa se priporočajo za zagrebško, od dr. Mačka potrjeno barvo, tretji ugibajo, ali naj ostanejo zvesti JNSovski barvi itd. Mati-krava se temu ne bi smela čuditi ker je vedno bila jako marogasta ter izpremenljiva, kar se barve tiče. Poznamo pa njo in njenega telčka po glasu, ki je v našem ljudstvu v slabih časih.

d **Slovenski gospodarski priobčujo** uvodnik nujni o potrebi občinskih volitev in zaključuje: Ministrski predsednik je izjavil, da hoče njegova vlada pregnati ono ozračje, ki je polno elektrike in napetosti s tem, da odpre ventil, da se ta napetost omili. Občinske volitve leta 1933 so ustvarile v Sloveniji ozračje, ki je polno elektrike in napetosti. Treba je odpreti ventil, da se ta napetost omili. Ta ventil so nove občinske volitve v

•SLOVENECE•

je edini slovenski katoliški dnevnik. Piše v duhu Katoliške akcije. — Stane na mesec 25 Din. — Pišite, da ga Vam pošljejo nekaj števil brezplačno na ogled. — Naslov: »Slovenec«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

popolni svobodi. Čim prej se ta ventil odpre, tem boljše za ljudstvo, čigar čuvstvo je bilo z oktobrskimi volitvami globoko užaljeno.

d **Zopet ona senzacija!** Za celo obleko 140 cm širokega kamgarna, 3.10 m, skupna cena samo 89 Din. Komur blago ne ugaja, se zamenja ali vrne denar, dokler traja zaloga. - Stermecki, Celje.

d **V sončno Dalmacijo gremo!** V Split, Trogir, Šibenik; romali bomo k Gospej Sinjski v Sinj; prijeten bo izlet po morju na očarljivi otok Hvar; po grozdje gremo v dalmatinske vinograde; cel vinograd je pripravljen za izletnike! Pojasnila pošljemo zastonj. — Lis: »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sempeterska vojašnica.

NESREČE

d Pet požarov so imeli tekem enega tedna v Dobrničah na Dolenjskem. Kdo vendar zažiga?

d Senik s koselem je zgorel posestniku J. Kubancu v Vodichah.

d Novo hišo je uničil požar posetnici Pavli Kmetič v Račah pri Mariboru.

d Vse je pogorelo posestniku po dom. Podvopu pri Holmecu pri Prevaljah. Zanetili so otroci.

d V Račah je pogorel posestnik Andrej Korotaj.

d Strela je udarila v mariborski mestni vodovod in pokvarila električne črpalne naprave.

d Ognjeni zublji so ugonobili stanovanjsko in gospodarsko poslopje posestnika Jožefa Galuna v Stopercih na Dravskem polju.

d Vse je pogorelo posestnici Mariji Kovčič Razvanju pri Mariboru.

d Koselec je pogorel posestniku Sedeju v Ligojnih pri Horjulu.

d Hiša je zgorela do tal in z njo blaga za 35.000 Din trgovki Anli Kopušar v Stražgonjcih na Dravskem polju.

d Gorelo je pri Vovku Fracu pd. »Pri Plitvici« na Viču. Okrog 40.000 Din škode.

d Gospodarsko poslopje je uničil požar posestniku Juriju Ocvirku v celjski okolici.

d Vse imetje so ugonobili ognjeni zublji posestniku Rižnarju na Dolgem brdu pri Mariboru.

d Gospodarsko poslopje so uničili ognjeni zublji posestniku Pelcu v Pangercih na Štajerskem.

d Gospodarsko poslopje s vsemi poljskimi pridelki je uničil požar posestniku Janezu Tementu pri St. Janžu na Dravskem polju.

d V Sodnjem Duplehu je pogorel posestnik Franc Drozg.

d Gospodarsko poslopje je uničil požar posestniku Jožefu Habingerju v Polderšnici pri Mariboru.

d Do tal je pogorela Lončaričeva hiša v Rosalnicah pri Metliki.

d Krava je pritisnila z rogov ob jasl hlapca Ivana Šuntnerja v Hrastju pri Limbušu na Štajerskem s tako silo, da mu je strla prsni koš.

d Pri razstreljevanju kamenja se je hudo ponesrečil 49letni delavec Ivan Tilija z Lj.berga pri Litiji.

d Pri eksploziji merilne naprave si je hudo ranil obe oči elektromonter Kavšek v Mariboru. Mislili so, da bo sploh ob vid. Mestno podjetje ga je poslalo v zagrebsko bolnišnico odkoder Kavšek poroča, da so mu zdravniki eno oko rešili. Najbrže mu ohranijo tudi drugo zelo hudo poškodovano oko.

d Svetilni plin je eksplodiral v neki zagrebski kleti. Popokale so sosedne izložbene šipe. Gasilci so z maskami šli v klet, poiskali mesto, kjer je uhajal plin in preprečili nadaljnjo nesrečo.

d V Mariboru je pri kopanju utonil abiturient II. realne gimnazije v Ljubljani Alfonz Žižek iz Ljutomer.

d Modras ji je padel na hrbet. V Butanjevi pri Horjulu so želi oves. Posestnik Sečnik je oves kosil, za njim pa so žanjice vezale oves v snope. Med žanjicami je bila tudi Sečnikova nečakinja Alojzija. Posestnik Sečnik je s koso nehotе zagrabil med žitom modrasa ter ga vrغل v loku v zrak. Modras je padel Alojziji na hrbet ter jo pilil. Prvo pomoč so Sečnikovi

nudili domači, takoj popoldne pa so jo prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Po zdravniškem vbrizganju se je Sečnikovi obrnilo na bolje.

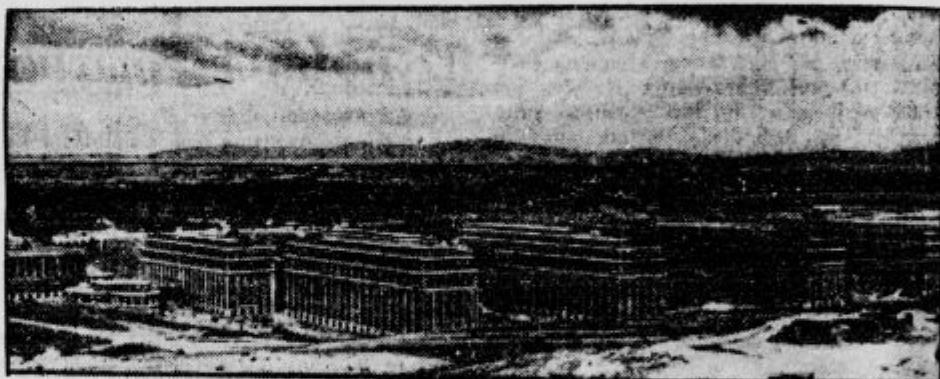
d Konj je udaril s kopitem v trebuh Marijo Brodnjak roj. Cigler s tako silo, da je obležala nezavesna, nato pa v bolnišnici poлегla hudi poškodbi jeter.

d Avtobus je do smrti povozil v Logarjevi dolini 67letno zasebnico Regino Vinicky z Zagreba.

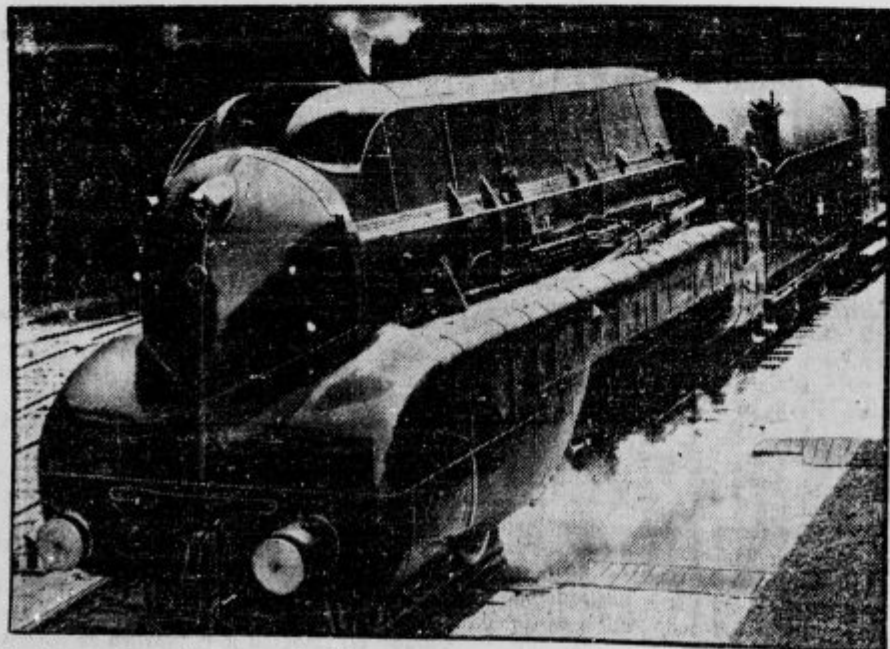
d Smrtno se je ponesrečil v Divuljah pri Splitu poročnik Drago Bežan iz Ljubljane.

d Vlak je do smrti povozil 88letno Marijo Hribarjevo, stanujočo na Viču. Reva je bila naglušna in na pol slepa.

d Zaradi luči se je govedo splašilo. Te dni malo pred polnočjo sta se peljala 24letni zidar Franc Tehovnik in še neki njegov prijatelj s kolesom z Gorenjskega proti Ljubljani. Med Trzinom in Črnučami pa sta z vozila s kolesi v čredo živine, ki jima je prišla iz Ljubljane nasproti Goveda so se zaradi luči obeh koles splašila ter v trenutku pomandrala oba kolesarja. Tehovnik je padel na sredo ceste, tako, da je šla vsa čreda beženj, medtem ko je padel njegov tovariš ob kraj ceste ter doblil le lažje poškodbe. Tehovniku je čreda močno poškodovala hrbtnico in njegovo stanje precej nevarno.

Najmodernejše vseučilišče bo gotovo ono v Madridu, na sliki vidimo skupino mogotih vseučiliških palač ki bodo v kratkem gotove.

Take-le so nainovejše francoske lokomotive, ki bodo vozile med Parizom in Deauvillom s hitrostjo 140 km na uro.

NOVI GROBOVI

d Le križ nam sveti govori... V Cerknici so pokopali 41letnega Jožefa Primšarja. — V Šoštanju je odšel k Gospodu po večno plačilo župnik v pok. Anton Essenko. — V Mariboru je umrl Tischler Ignac, trgovec in posestnik. — V Celju je preminul hotelir Drago Bernardi. — V vojašnici v Skoplju je preminul 24letni Alojzij Lopatič. — V Litiji je zapel mrtvaški zvon 64letni Evi Repovž in 84letnemu Ivanu Pavšnar. — V Kicarju pri Ptujju je odšla v večnost 30letna Marija Šmid. — V Kamniku je zapustil solzno dolino trgovec Grašek Janko. — V Trzinu je zaspala v Gospodu trgovka Ana Dobrin, roj. Ruech. — V Mengšu je umrl 92letni graščak Stare Anton. — Na Vranskem je odšel v večnost 85letni posestnik Anton Cizej. — V Mariboru je zapustil solzno dolino profesor v pok. Anton Gvajc. — Istotam je odšla v večnost Rozalija Abina, mati pošne uradnice v pok. — Na Žvabovem pri St. Jerneju je izdihnila 73letna Terezija Vide, mati bivšega župana. — V St. Jerneju so pokopali posestnika Franca Novoselca. — V Celju je odšel v večnost Ivan Dofek, kaznilnični stražni nadzornik v pok. — V Sromljah pri Brez-

PO DOMOVINI

Obrtna razstava v Radovljici

Gotovo je v Radovljici letos naftopis prireditel velik obrtna razstava, ki je prirejena v prostorih Narodne šole. Človek se mora čuditi podjetnosti in sposobnosti naših vrlih obrtnikov. Vsak lahko takoj spozna, da naše domače blago lahko konkurira nizozemskemu ne samo glede kakovosti, marveč tudi glede cene. Saj zlepa ne vidiš tako fino izdelanih predmetov, kot so jih razstavile naše domače tovarne Kropa, Lipnica, Lesce. Saj ni prostor, da bi navedli imena razstavljalcev in razstavljene predmete. Razstavilo je vsega 56 naših obrtnikov. Navedemo samo nekatere obrti, ki so najbolj zastopane: mizarstvo, krojaštvo, čevljarstvo, suknjo (domače), podobarstvo, čebelarstvo, vrtnarstvo, tapetništvo, ključavničarstvo, pekarstvo, fotografija, stavbarstvo, pletilstvo in plekarstvo, kovaštvo, kolarstvo, književništvo, oprekarstvo, čebelarstvo in še mnogo drugih stvari. Tudi ne smemo pozabiti ličnih ženskih ročnih del, ki jih je razstavila ženska kaznilnica iz Begunj. Razstava se odlikuje tudi po zelo okusni priredbi, okrasitvi in razvrstitvi, tako da vsakdo dobi najlepši vtis. Zraven pa še zavzet: To je delo naših rok, naših žuljev, naših ljudi, ki se v trdem boju bore za svoj skromni kruh. Razstava ni samo naš ponos, marveč tudi naše upanje na boljše dni težkega življenja našega obrtništva. Nekateri razstavljalci so že sklenili precej kupcij. Kdor torej hoče videti nekaj lepega in podpreti naše ljudi, bo obiskal razstavo, bo s tem izkazal čast in priznanje našemu domačemu delu pa tudi sam bo vesel, da je razstavo videl. Razstava bo odprta še do Velikega šmarna, 15. t. m.

Nekaj novic (B. Govica)

V naši župni cerkvi imamo sedaj prav lepo novo obhajilno mizo in novi kamotni tlak pred oltarjem, ki je kras hiše božje. Stroške je kril neki dobrotnik. Vsi iz srca želimo, naj Bog tisočero povrne dobrotniku dar, ki v današnjih razmerah ni majhen. Želimo tudi, da bi farani čim pogosteje

pristopili k novi obhajilni mizi in prejemali Njega, ki je kruh življenja in tako ohranili v sebi boljše življenje. — Dne 19. julija je bila pri nas sv. birmo. Sprejem g. škofa pred društvenim domom je bil res lep. Zbrala se je precejšnja množica ljudi, da privkrali pozdravi svojega nadpastirja. Tudi fantje so se odrezali, ker so postavili veliko lepih majev in jih večinoma darovali za cerkev, kar je znamenje pobožnega in krščanskega duha. — 13. junija je umrla Franciška Resnik, Kopitarjeva teta iz Jelše. Pokojna je bila s svojim lepim življenjem vzor celi župniji. Že v svojem 18. letu je stopila v samostan. Zaradi bolezni je morala izstopiti iz samostana in je svoje življenje v istem duhu nato nadaljevala med svetom. Če je le mogla, je prišla k sv. maši in prejala sv. obhajilo, čeprav je bila bolna in pol ure oddaljena od župne cerkve. Doživela je 77 let. Ob pogrebu se je gospod župnik poslovil od nje in ji priporočal svojo faro v molitev. Počivalj v miru, dobra teta, in uživaj veselje pri Bogu!

Novice

(St. Jernej na Dolenjskem)

Tudi pri nas je vzbudilo veliko zaupanja »človekoljubno« družstvo »Pof«. Najboljše narodne sile, preizkušene v borbi za narodov blagor so krepko poprijele za delo. Tiho, mirno, brez hrupa si je »Pof« šentjernejski razdelil vloge. Škoda, da se to cvetje ni moglo docela razcveteti, gotovo bi obrodilo sijajnih sadov. Bodo morda zmagali tisti, ki imajo ljubezen do rodne grude, do države in jezika slovenskega v srcu, ne pa na jeziku. — V nedeljo, dne 11. avgusta je bilo na Gorjancih pri Sv. Miklavžu »žegnjenje«. Izletniki, turisti, ljubitelji Gorjancev so imeli priliko, da so ta dan pohiteli k Sv. Miklavžu, kjer so uživali lepoto narave. — V četrtek, dne 1. avgusta je na Zvačevem umrla 73 letna Vide Terezija. Vseokoli dobra, verna, spoštovana žena in mati je bila priljubljena daleč okoli. Otroke je vzgojila v pravem duhu, ki je dajal našemu narodu značajnih in odločnih mož. Vso družino in sorodnike, ki so iskreno ljubili svojo mamico, je bridka izguba zelo potrla. Pa vdanost v voljo božjo bo pomagala premesti tudi ta udarec. Bivšemu in res našemu gospodu

eah je umrla 75 letna Určula Sottler, roj. Šežorjanja. — V Dolenjem Logatcu je zapustila solzno dolino Franciška Masle, roj. Rogovjek, ki ji je samo par mesecev manjkalo do 100 let. — V Št. Vidu nad Ljubljano je odšla v blaženo večnost učiteljica abiturientka Iviša Arhar. — V Budimpešti je umrl v nekem zdravilišču 42 letni Franc Stern. — V Ljubljani so umrli bivši zadrugi revizor Vekoslav Pelc, stavbenik Svetko Martelanc, Terezina Mosche, roj. Zeschko, hišni posestnik Anton Zumer, 38 letni Artur Eberle, Anton Konič, strojevodja državnih železnic v pok. Ivan Tavčar, Andrejček Rozman in podjetnik Fran Kambič. Naj počivajo v miru!

NAZNANILA

d Oddeljene duhovne vaje za gospe v Lichtenurnovem zavodu bodo od 25. do 29. avgusta. Prijavite se čimprej osebno ali pisмено vodstvu Lichtenurnov. zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg 8. Začetek 25. avgusta ob 6 zvečer. Vzdrževalnina za ves čas 100 Din. V nujnem slučaju se jih lahko udeležijo tudi tiste ljubljanske gospe, ki morajo zvečer domov. Duhovne vaje bodo vodili gg. misijonarji sv. Vincencija Pavelskega. — Za dekleta pa bodo duhovne vaje v istem zavodu od 15. do 19. avgusta.

n Dekliški vzgojni zavod Marijanišče v Kranju bo tudi za nastopno šolsko leto 1935/36 sprejemal gimnazijske učenke od 1. do VIII. razreda. Od drž. realne gimnazije v Kranju je oddaljen le nekaj minut. — Sprejema telesno zdrave, pravno nepokvarjene in dobro vzgojene učenke ter jim nudi skrbno nastojstvo, zračno in solčno stanovanje z velikim vrtom, dobro in tečno hrano in vso drugo oskrbo. Zavod vodijo šolske sestre in vzgajajo poverjeno jim žensko mladino po krščanskih vzgojnih načelih. V hiši je tudi kapela z Najsvetejšim in z vsakdanjo sv. mašo, ki pa za dijakine ni obvezna. Za pojamilo o sprejemu se je ustno ali pisмено obrniti na vodstvo Marijanišča, Kranj, Kobiljeva ulica.

Za kravico

(Nadaljevanje).

»Seveda sva. Jas sem Konop, Adam Konop iz Postredkovega in ta — to je moja žena Barica. Vi naju poznate?«

»Ne poznam, toda pogodi sem po obleki in govorici — veste, jaz sem slikar in poznam vse slovanske noše do zadnje potankosti.«

»Slikar! Poglej no, Adam,« se je hitro sklonila Barica, »k nam tudi hodijo slikarji in eden se ravno pri nas v Postredkovem ustavlja.«

»Vem, Spillar se imenuje — ne?«

»Da, da,« sta veselo in ponosno potrdila oba, »ga tudi poznate?«

»Njegove slike samo — ali bili so tam pri vas tudi drugi: Jansa, Douba, Vele, Višek; celo sam mojster Aleš — morda tudi jaz enkrat tja zablodim, pa bom imel tam znanec — ne? Imenujem se Pavlik.«

»Kar pridite — čim prej — pri nas vam bo upajalo kot nikjer drugje na svetu.« reče Barica zelo ponosno in vroče. Potem ga je pogledala namignost v oči in preprosto vprašala: »Kaj pa vi kaj? Zakaj ste tu pri teh Nemcih?«

Pavlik se je veselo nasmejal in rekel: »Učim se tu, k nekemu mojstru hodim, nas je tu mnogo, skoraj vsak češki slikar je tu bival.«

»A oni se ne hodijo k nam učiti?«

»Vsaj od sedaj ne. Imajo boljše šole, krasnejše zbirke slik, slavnnejše mojstre.«

In kakor takrat na kolodvoru — se je spet pojavila v Baričini duši neznana in silna žalost. Pred njo se je dvignila temna »Bavaria«.

»Kam pa tako zgodaj?« je v to vprašal Adam.

»K temu kipu tja — za ta vogal — tam nekaj slikam in potrebujem jutranjo svetlobo.«

»A midva morava sedaj na levo, na stavbo — tako mora vsak na svoje delo.«

Povedala sta mu še kje delata in kje stanujeta. Pavlik sam je stanoval v njunem sosesstvu; obljubil je, da ju obišče, da jima razkaže Monakovo in razliži so se.

Ta dan je bil kakor praznik za Barico in njeneega moža. Kakor bi oba ozdravela — sta se smehljala in prvič, kar sta tu, sta si pri delu polglasno pela pesem... Toda na večer, z bližajočo temo, se je prikazala stara tesnoba v njuni duši, je rasla, se razbobotila in zlasti Konopka ji ni mogla gospodovati. Popolnoma jo je obvladala, v joku je vekala kakor otrok: »Domov se mi hoče, domov.«

»Tudi meni se hoče,« jo je ogovarjal Adam, »toda kaj bo kravica, kaj?«

In žena je utihnila in povesila pokorno glavo kakor jagenjek. Toda ta žalost in tuga po domu jo je glodala bolj nego težko delo na stavbi.

Največ in najboljše jo je potolažil slikar Pavlik. Bil je dober fant, ki je imel vroče sočutje z izmučeno, preprosto dušo Baričino. Držal je besedo in kmalu prišel k njim na stavbo. Sedel je na nekoliko opek, pripovedoval, slikal na kos papirja in se hitro poslovil, ker je nanj grdo gledal potir; oviral mu je ljudi pri delu, posebno te čehi in zato je nadzornik, ko je v tretje prišel, od nekdaj privlekel zamazano tablo in jo pribil na lesen steber. »Tujcem vhod strogo prepovedan«, je stalo tu v čisti nemščini.

Pavlik se je nasmejal in obljubil, da bo prišel v nedeljo k njim v stanovanje takoj jutraj in bo popeljal po mestu vse — ne le Barice in Adama, ampak tudi Vondra, Karbánka, Vála in vse ostale. To jih je tolažilo — samo Barica je ostala ravnodušna tudi potem, ko je že koračila na Pavlikovi strani.

Peljal jih je najprej v kraljevo prestolico. Spotoma je z njimi stopil v nekatere cerkve — ali za čuda, vse so zapustili hladno in ravnodušno. Ko jih je pripeljal iz dvorne kapele Vseh svetnikov, opresuljene z bajnim umetniškim razkožjem, se ni mogel zdržati, da ne bi vprašal: »No, kako vam ugajajo tukajšnje cerkve?«

»Ojej, naša cerkva v Klenču, da bi jo videli, ta je na vso moč lepša,« je takoj zavrnila Barica.

»No, čeprav bi ne bila lepša — ljubša nam je, nam je bliže, je naša« — in vsi so hitro pozabili te prekrasne slikane zidove, vse te hladne, strogo in pravilno izrezljane, po slogu postavljene kipe in v duši jim je vzplula priprosta vaška cerkev, s škodlami krita, v katere glavnem oltarju sedi sveti Martin na belkastem konju in na vsaki strani jata debelolčnih angelov. Niti enega teh smehljajočih angelčkov ne bi dali za vse te ponosne bazilike in katedrale.

Okoli jezdarne so krenili po elegantni, krasni cesti v kraljevske vrtove. Pa tudi tu se je Barici vse protivilo. Malomarno je gledala na gospodiče in gospodične, krasno opravljene v šumečo svilo, ki je bila vsa ovezena in opentijana, v klubkih s tenčicami, peresi in cvetji; vsi ti so imeli samo prav veselo, radostno, razposajene misli — kot lepo cvetje — zato so se blaženo smejali in veselo govorili... Njene oči so bile navajene gledati ženske v priprosti, rdečih jopkah z navadnimi vezanimi in Baričina glava, kakor vseh hodskih žen, je bila ovita samo s cenenim rdečim robcem, lepo vezanim in na tilniku v vozal zavezanim.

Pod tem temnim robcem so živele žalostne misli — domotožje in skrb za kruh. Velemestni sijaj jo je žalil, se ji upiral. Krasnejše nego ta šumna promenada se ji je zdelo prazno navajanje

županu ter vsej družini sožalje, materi pa Bog da večno plačilo. — Katoliške in presvetno društvo v St. Jerneju in v Orehovalu sta zopet oživila. Na praznik Marijin 15. avgusta so slovesno praznovali. Ob 8 zjutraj se udeležili vsi člani z gosbo službe božje. Popoldne po večernicah pa bo v dvorani otvoritev z nagovorom, petjem in godbo. — Marijin vrtec je v nedeljo imel svoj veselodan v St. Jerneju. Takšen živ-ziv je le takrat, ko prihitite naši otroci, zapoje pesmice in se v nedolžni otroškosti razvesele. 1500 otrok se je zbralo. Krasen nagovor je imel g. p. Krizostom iz Ljubljane. Novo zastavo pa je blagoslovil g. dekan Anžič. Vsem, ki so pomagali in darovali Bog boji plačnik.

Razne novice.

(Primsko pri Litiji.)

Kar trije možje so nas zapustili v kratkem. V Višjem grmu je umrl Kastelic Franc, že blizu osemdesetih. Pokopali so ga v Javorju na lastno željo. To je prvi fara, ki ne počiva na domačem pokopališču (izvzeti so seveda oni, ki niso umrli v domači fari). — V Muhih je preminul Goršek Franc, tudi že pri osemdesetih letih. — V Gornjem vrhu pa se je preselil na oni svet Zupančič Ignacij, star okrog 60 let. Naj počiva v miru.

Pri nas vlada precejšnja suša. Pred kratkim nas je obiskal malo dež, pa kaj je to za tako razsušeno zemljo. Sedje kar odpada; če bo šlo tako naprej, ga bo prav malo ostalo. Pred par tedni je toča uničila mnogo vinogradov, posebno v Zagredu, kjer so najbolj udarjeni gospodarji Franc Merzel, Anton Hren in drugi. — Pred enim tednom se je pri nas mudil ameriški župnik Oman. Mnogim je prinesel pisma iz Amerike. To je bilo veselje!

Požar

(Veliki Podlog pri Krškem)

V nedeljo 4. avgusta so priredili naši gasilci svojo veselico. Ko se je izpraznil veselilni prostor in so hoteli oditi člani k počitku, se je nenadoma močno zavneto in zagledalo smo v bližini močan požar. Par minutah je bil pripravljen voz z orožjem in gasilci in ni preteklo četrt ure, ko smo bili na kraju požara v Malem Podlogu pri posestniku Vrhovniku Janezu. Zlobna roka je zanetila požar tako, da je prišel goreti hlev, shramba za seno, kašta itd. Zgorlelo je vse poljsko orodje, mlatilnica in drugi stroji. Nevarnost je bila, da ee vname tudi oov kozlec, ki je pogorel ravno pred letom. Gasilci so neumorno skušali pogasiti požar.

Rešiti se kozolec in vse žito, ki je bilo v katoli. Zložnec, ki je hotel izrabiti prireditev domačega društva je mislil, da bo našel gasilce nepriljavile, ne, a se je jako zmotil. Lastnik trpi precej škodo, ki pa je kriva zavarovalnica. Zopet vidimo, kako koristna so dobra gasilna društva.

Zlata maša

(Vodice)

V nedeljo, dne 18. avgusta bo v naši prostorni župni cerkvi imel zlato mašo gospod župnik Janez Knežev. Nad 40 let je pasel duše v hrbovski župniji na Golem pod Ljubljano. Zda pa je v samostanu tolskih sester v Repniah za domačega gospodarja. — Ob 10. uri bo slovesen vhod v cerkev, nato slavnostni govor in slovesna sv. maša z leviti. Pridigal bo stolni dekan g. dr. Kimovec. Na redko slovesnost ete vsi prijazno vabljeni. Naša prostorna cerkev ima za vse prostora dovolj.

Igra

(Preddvor.)

Na Veliki Smaren 15. avgusta pridejo v Preddvor študentje-akademiki s Sorškega polja, ki bodo popoldne ob 3 zaigrali v društvenem domu Frankovo igro »Vzroke«. Je to pretresljiva in čudovito močna tragedija iz življenja mladega človeka, ki je v sled neprestanih ponižanj ubil svojega učitelja in mora zato tudi sam v smrt. — Igra pri nas še ni bila znana in zato tudi ne igrana. Vabimo torej režiserje in igralce iz okolice, da si jo ogledajo, ker jo bodo gotovo igrali.

Iz dolanjskih Benetk.

(Kostanjevica.)

Na Rokovo nedeljo pričakujemo obisk iz Zagreba. Na to nedeljo zagrebški Slovenci navadno mahnejo na božjo pot in na izlet. Tako pridejo letos k Materi božji Dobrega sveta pri Kostanjevici. To se razume, da jih bomo prav gostoljubno sprejeli. — Suša pa kar asprej! Komaj se pokaže dež, ga že več ni. V najboljši pripravi so le celo dreve pričelo sušiti. Točilo pa le pride vlage, da ajda raste. Krompirja in fižola bo kaj malo, Koruza pa še nekako vztraja. — V nedeljo ob 8 je nastal tak ravskav na cesti, da je moralo vsakemu udariti na ušesa. Bila je kolesarska tekma iz Zagreba v Ljubljano. Se jim pač ljubi! — Agrarna reforma se vedno dela veliko prahu. Pa če stane tudi 50 jurjev — tako je nekdo rekel — mora iti! Farovška loka je že vredna tega! — V nedeljo

smo pa v Sanktjernej pokopali 200 otrok — naša procesija — je šla v naš Lurd. Malo smo zapeli, kako modro uganili v Sant Jerneju smo pa imeli cel kongres — malo manj kot v Ljubljani. Katoli. 1500 otrok iz štirih župnij se je zbralo. Domači so se postavili tudi z novim spopetom, ki ga je blagoslovil g. dekan.

Smrtina žetev

(Polica pri Viljni gori)

Dne 29. julija se je preselila po placilo k sv. jemu Stvarniku 79 letna Terezija Skubic, Molakova mama, bivša gostilničarka, trgovka in posestnica na Polici. Kratko in mukepolno bolezen je včasih prenosila. Da je bila spoštovana, je pokazal njen pogreb, ki se ga je udeležilo veliko ljudi. — Nedogrebi za gori imenovano je bil tudi 79 letni Anton Kastelic, Kozlekarjev oče, ki je bil kljub svojim letom še oči in krepak. Ko se je vrnil domov, je šel s svojim sinom mlatiti pšenico. »Bog ve, kateri je sedaj na vrst,« je rekel svojem sinu. Pa je bil ravno on. Čez par ur se med delom nemadoma zgrudi in izdihne. Človek res ne ve ne ure, ne dneva. Bog daj obema pokojnima večni mir, domačin pa tolažbo!

Novi časi

(Poljanska dolina)

Kdor je pred leti hodil po Poljanski dolini in pregledal venec slikovito poseljenih in lepo obdelanih hrdov nad njo, se bo zdaj tu težko spomnil, tako se je dolinski hčie na rumaj pomladiti. Kolato so se razvile na gornjem koncu žiri, razgibale se je Gorenja vas s Trato in Srednjo vajo, vse so se prenovile Poljane — na široko so se odprla vrata tujskemu prometu. Vsa kopališča so polna, posebej pa se zapazijo v skritih dolincah bele šolore, letovišči so zasedli celo nekaj sol. Poleg odraslih gostov po razširjenih gostilniških prostorih in privatnih stanovanjih, uživajo naravne lepote in dobrote kolonisti od hrbovjske dece na Trati, mimo gimnazijcev na Visokem do srbskih akademikov v Gabrku. Vse iskreno pozdravljamo in želimo jim, da si okrepje sile za novo delo! Škoda, da je ves novodobni promet prinesel kmetu tako malo koristi. Morda je številne goste privabila s nizka cena in ne le krajevna lepota in zdravilna moč naše Sore. Kmet sam jim more malo prodati, alabe letine zadnjih let so vzrok, da nima kmet niti za dom žita in krompirja, ki je zlasti odvisen. Kraji, ki so daleč od prometa, nimajo denarja za najnujnejši živež, obleko in obutev. Kdor se

z belimi gosmi na zeleni trati ali s tropo pridno se pasočih kokoši.

»Tu je polno ljudi v čudni obleki in obnašanju,« je govorila iskreno Barica. Slikar se je samo nasmejal in krenil s svojimi gosti pod obokani vrtni hodnik. Nekoliko dalje, pod drevesnimi kronami, je igrala vojaška godba mrkim kipom bavarskih generalov, za belo pogrnjenimi mizami, razvrščenimi na kraju tega prekrasnega parka, so s slastjo jeli in pili gostje. Pa kaj je bilo to za Barico? Spomnila se je, kako je hodila ob nedejnih na jagode, borovnice ali maline. Sedla je, kjerkoli je bilo, na tla, obirala in jela. Gozd je nalahno — kakor v spanju — dihal, nežno šumel in ostre, iglaste krone jelk in smrek so se lahno zibale. Nekje v notranjosti gozda, ali v gostem smrečju skriti ptiči so spremljali nežno pesem gozda s svojimi ljubeznivimi glasovi. Gozdna senica je žvrgolela svojo edino napetko, vrana je zakrakala, divji golob je milostno zagruglil, odzval se je škripanec, spenjač se kvišku, visoko, visoko, vse do samega neba na svojih razpetih, srpastih krilih... Bilo je veličastno in tajinstveno kakor v pravljici... Kako je bilo to vse ubogo in priprosto nasproti njenemu domu. »Domov! Domov!« je vse v njej proseče kričalo...

In ko jih je Pavlik naslednjo nedeljo vodil po ogromnih dvoranih »Nove pinakoteke« in se ustavljal z njimi pred mojstrovčinami modernih slikarjev, se jim ni godilo boljše. »Böcklin, Dehinger, Feuerbach, Makart, Heas, Grandt, Saganini, Kaulbach, Stuck, Max — in tu je Marold, naš človek,« je navdušeno govoril slikar, a ohladil se je, ko je s pogledom sadel na brezbrizna

lica svojih poslušalcev. Gola namišljena radovednost se je zrcalila z njih, nič več. Zato jih sploh ni peljal v »Staro pinakoteko« k Albrechtu Düreru, van Dycku, k Leonardu da Vinci, Veronesu, Tizianu, k Holbeinu, Rubensu in Rafaelu, k svojim ljubljencem, bil je užaljen nad to malomarnostjo. Toda Barica bi za ta slavna platna, tu v prekrasnih okvirih napeta, ne dala svoje steklene pestre slike, v črnom, živem okviru in s križem na sebi, kakor vsi tam v nizki, zapušteni, zaprti postredkovski bajti, ki jo je podedovala po Adamovi mami —

Samo enkrat je videl Pavlik mlado Konopko začudeno. To je bilo takrat, ko je svoje hodeče prijatelje peljal ogledovat vojne prizore v Maksimiljanum. Možem so ob pogledu na krvave, slikane bitke gorele oči, stegovali so vratove in odpirali usta, ali Barica je ostala popolnoma brezbrizna. Ona je imela oči samo za zeleno vodo reke Izave, ki se je gnala naprej, ko brezumnna ženska. V silnem toku je letela z naglim begom in nič — niti kupi kamenja v strugi, ne jez, ne celi otoki, je niso mogli ustaviti. Spodlezla je most, obšla otok, preskočila jez, se zagnala na kupe kamenja, divje zažumela in zavrisnila, da so se pokazale bele pene na ustih; nato se je pa spet gnala naprej. Kakor splašeni konj v divjem begu, vse penast, se je zdel Barici ta hitra reka, ki se je tu pri njenih nogah gnala, šumela in rvala v kamenitem koritu, obrobljenem z zelenim bregom. Nikdar doslej še ni videla take bistr, velike, silne vode.

»Ah, kaj je proti tej naši vodi z Lahca,« je naglo vzdihnila. Spomnila se je brbljavih potokov, skakljajočih s Čerhova in od Galtravkih strani na žage in mlina, steklarne in brusilnice, na

stope... Ohrumila jo je ta moč in kakor zahrana ni mogla niti pogleda odtrgati od te reke...

Sicer ji ni nikjer ugajalo in se je hitro naveličala sprejemov po Monakovem. Ali Pavlik je bila vendar srčno hvalodna in zaljubila ga je kakor brata. Ne toliko za ta pota, katere je imel zanje, kakor zato, ker je znal njihove narodne pesmi. Neke nedelje, ko je deževalo, jim je pripovedoval o operi »Paspjevavci« in pel naprej iz nje cele oddelke. Ko je videl, kako se bodski rožaji radost, je prinesel drugič s seboj — gosli. In se daj je Barica spomnila, da takrat pri oknu ni bil sen, ampak je bila resnica — da je Pavlik igral »Zelene gaje« na gosli. Ko je slikar v nedeljo na večer prišel k njim z gosli pod pazduho in igral s svojo narko roko češke pesmi, so imeli vsi krat praznik. Igral je vse znane: »Ah, ni ga tu, ni, ki tolažil bi me,« »Rožica rdeča,« »Pod našimi okenciki,« »Osirotela detec,« »Ta strahovita vrata:« — s pesmi je prehajal na pesmi, prsti so mu trepetali, na čelu se je prikazal pot, oči so se mu orosile — vse telo se mu je treslo. Zatopil se je v domače melodije, opjnal s temi češkimi zvoki in pridobil s svojo čustveno igro duše poslušalcev. Ti so prepevali z njim in sedeli na tleh, naslonili so se na stene, glave imeli v dlaneh in imeli oči zalite s solzami. In ko je končal, so nadaljevali sami in Pavlik je poslušal in poslušal veselo in žalostne pesmi bodskih ljudi. Ko so že vsi utihnil, so se še razlegale po Baričini duši pesmi in ji kakor pličke letale po glavi, kakor beli oblaki po temnem nebu. Takrat so vsi potihnili in je ona sama, sama začela peti z utrujenim glasom svojo najljubšo:

»V Postredkovo pol,
prah po njej povod,
meni se pa ne toži po njej hoditi.«

* Zgradbe, galerije, kjer se hranijo umetniške slike.

odlajši iz doline in obišče naša mična, brdrska selišča; bo srečal tu še stare, izvrstne ljudi, a na mestu vedrih, kar pravo pogosto zasledijo obroč se gospodarjev. Tako se je dolina razdelila na tri labore: enim gre za zobavo, drugim za zdravje, najboljšim domačinom pa skoro za — življenje. Te drži pokoncu upanje na boljše čase, ki morajo priti.

Največja poljanska vas (Stara Oselica)

Sredi med obema središčema Poljanske doline, ob prehodu iz ravnine od Trate do Poljan pa med širokavo kotlino, sameva v nemoteno tiho odeta največja poljanska vas in lepa gorska fara — Stara Oselica. Malokdo jo pozna, redkokdo jo odkrije, pa je vendar vsak vesel njenega miru in lepote, kdor se z njo seznani. Pa bi morala biti znana vsem, ki jih zanima elektrifikacija Slovenije: tu stoji največja elektrarna v dolini, ki so jo krtili za žirovsko, čeprav leži na Fuzini. Ime Fuzine nas spominja na stare topilnice za baker iz opuščanih rudniš v Hobovšah in odprtih, a ne izrabljenih rogov na farni meji proti Sovodju. Poznati bi jo morali zaradi slikovite soteske pri Podgori, kjer dela Poljanska Sora največje tolmune in vabi na „Petrov blagor“. Najbolj tiha in neznana je pa Stara Oselica po svoji, na šir in dalj več kot za uro hoda raztegnjeni farni vasi. Če ni prodir skozi njene hladne gozdove, velike brdrske kmetije in planje s senožetmi, skoro noben tujec ne izve, da je vrh Ermanovca višji pot daleč znani loški Ljubnik, da je tod pravi smučarski raj z bogatimi razgledi na Triglavsko pogorje, po dolini in Gorenjski ravnini, onstran meje pa Porezen, Krn, Matjur, Trnovski les, Hrušico, Masoro in Notranjski Snežnik. Morda bo zdaj kaj bolje, ko je pregledal vse do zadnje kmetije zgodovinar Poljanske doline prof. dr. Pavle Blaznik, ki bo predstavil vrednost te zemlje slovenski javnosti. Ker pa on piše le zgodovino, pa ne sme na tem mestu niti izostati spomin na tri trdnjave, ki varujejo središče sedanje Stare Oselice! Vsa jih spozna že od daleč, vidne so po belem zidu, ki izpričuje njihov mirojubi namen. Stojte pa pri cerkvi, župnišču in toli. Cerkvena trdnjava štiti božjo njivo in božji hram, kjer vzbujajo pozornost nova streha na zvoniku, delo mojstra Miklavčiča a Trate. Trdnjava ob župnišču je še bolj vidna, a vsak naj ve, da je dom vetelja — tu je gospodar najbolj veseli župnik Poljanske doline, ki ves krepak in sveč, kljub temu, da je lansko leto videl Abrahama, že deset let odločno, varno in zvesto vodi svoje ovčice. Letos ob desetletnici je lahko videl vsak, a kako

veliko in iskreno vdanočstvo se zbirajo okrog njega. Zadnja trdnjava je še v gradnji, varovala bo oseliško — šolo. Ne verjamete? Pridite pogledat, pa boste videli, da je vse to res in še marsikaj drugega, kar ni nikoder na svetu!

Smrt vzornega fanta!

(Dol. Pirošica.)

Dne 29. julija se je po naši okolici raznesla žalostna vest, da je umrl v Skoplju vojak Lojze Lopatič iz Dol. Pirošice, star 24 let. Pred dvema mesecema se je poslovil od svojcev in odšel k vojakom. Služil je v Prizrenu. Dne 24. julija je pisal domov še kartico, ki je bila poslednja. V isti sporočilu, da se nahaja v bolnišnici radi bolezni v glavi. Nadalje tolaži domače, naj ne bodo preveč v skrbeh zanj, in naj se ga spominjajo v molitvi. Bil je rajni Lojze res vzor vsem fantom, vedno veselega značaja, trezen in priljubljen pri vseh ljudeh. Kot član Marijine družbe in velik delavec na prosvetnem polju, je nam zapustil mnogo lepih spominov. Bog naj mu bo za vse to plačnik. Njegovi duši večni pokoj, domačim naše globoko sožalje!

Gorelo je.

(Novo mesto.)

V nedeljo zjutraj okrog 6 je pričelo goriti pri posestniku Župevcu v Zabji vasi. Do tal sta pogorela hlev in skedenj, v katerem je bilo veliko slame in krme. Velika nevarnost je grozila tudi tik skedenja stoječi hiši in nekoliko v stran postavljenemu kozolecu-dvojniki. Sreča v nesreči je bila, da ni bilo to jutro vetra in da je bila pomoč takoj na mestu. Vsačani, ki so ogenj opazili, so takoj prihiteli gasiti, dokler niso kakih 10 minut po alarmu že prihiteli novomeški gasilci z avtom in motorno brizgalno, ki so ogenj lokalizirali in tako ubranili plamenom sosednja poslopja. Gospodar Župevc trpi precejšnjo škodo, zlasti še, ker je bil za vse skupaj zavarovan komaj za 5000 dinarjev.

Nevihita in požar.

(Škocijan pri Mokronogu.)

Včeraj popoldne okrog 6 se je nad našo kotlino pripravila huda nevihta; črni oblaki so oznanjali najhujše. Pričelo je grmeti in močno treskati kot še ne letos. Naenkrat je strela užgala na dveh mestih.

Tik pri Škocijanu, blizu Šole, je udarila v kozolec tuk. trgovca in posestnika Lovčeta: v hipu

je bil ves v ognju. Takoj so bili na mestu nesreče ljudje in domači gasilci, toda niso mogli ničesar rešiti; v kozolecu je bil še oves, pod njim precej lesa in dva voza, sam pa krit s slamo.

Pol ure stran, v vasi Zalag v šmarješki županiji, je pa istočasno zažgala strela kozolec dvojniki posestniku Taborskemu. Požar mu ga je upepelil z vso boljšo krmo vred, ki jo je imel v njem. Prihiteli so gasilci iz Šmarjete, Škocijana in Grmulj; bila je namreč resna nevarnost, da se užge tudi blizu stoječe gospodarsko poslopje, hiša itd. Toda precej hud naliv, ljudje s škafi in gasilci so kmalu odstranili to nevarnost.

Oba trpita veliko škodo, ki ni krita z zavarovalnico. Ob tej priliki se nam zdi umestno, da opozorimo tudi na to, da so gasilci marsikje premalo izveščani za reševanje. Ni dovolj, da se goreče poslopje poliva z vodo, treba je tudi znati reševati, kar se rešiti da in se za to nalogo tudi vedno pripraviti in organizirati.

Najnovejši tank za žetev ljudi.

Tanki so strašna bojna vozila, ki so že koncem svetovne vojne igrala važno vlogo. V bodočih vojnah bo poleg zrakoplova tank najučinkovitejša napadalno sredstvo.

Brucje je laže zazvenelo iz njenih razpokanih ust:

Nad Postredkovem zeleni hriček —
oblačno je in tam bo dežek!

In vsi so se stresli, ko je žalostno nadaljevala:

Za temi lesi —
tolajba, kje si?
daleč si, daleč...

Tiho, čisto brez besed — kakor po goreči požarnosti, so se razhajali po takih večerih in vsi legali z domotožjem in dušah...

Najhuje med vsemi je bilo Barici. Zaradi notranosti zmučena, razburjena, izčrpana, prežeta s strašno žalostjo, je legala tako, kot je bila obležena na trdo slamnjaco. S predpasnikom si je zakrila oči — in samo Bogu pošiljala gorke, vroče vzdihe, gorke prošnje, da bi se to vendar že nehalo in, da bi že imela v močnjih, ki ji visi na vratu, teh dvesto mark...

VII.

Huje in huje je bilo Barici. Žalost je rasla v njej in je s širokimi krili zasenčila že skoraj celo njeno dušo.

Nekdo je zagledal Adam, da je šel po Monakovem, malo jelko v parku. Bilo je ubogo razboreno, gineče drevesce. Spodaj so mu veje usihale, igle so posivale in odpadale, samo vršček je še nekoliko zelenel. Adam je z glavo odkimal nad tem drevescem, zelo se mu je smililo. »Ne prija ti tu, ubožica,« je pomislil v svoji prosti duši, morali bi te pustili v gozdu in te ne presajati.

Na to drevesce je pomislil pri vsakem pogledu na svojo, do smrti izmučeno ženo. Venela mu je le ginila...

Kakor so se vrtnarji trudili, da bi to gozdno drevesce chrani — zalivali so ga, z vodo škro-

pili, okopavali ga — tako si je prizadeval Adam popolnoma potolažiti družico svojega življenja.

A do sedaj je vse odpovedalo. Niti cerkve, ne galerije slik, ne sprehodi, nič ji ni vrnilo veselih misli. Le pri petju, ko je Pavlik igral vesele pesmi, se je nekoliko vsakikrat razvnela, toda takoj je spet padla v še globljo žalost.

In to pelje je dovedlo Adama na misel, da bi šel z Barico na kako ljudsko veselico. Vedel je, da v Postredkovem ni nikdar manjkala na godbi.

No, pojdi,« jo je silil neke nedelje, ko je bilo že gotovo, da Pavlika ne bo. »Pojdi v gostilno — med ljudi — vsi gredo — pojdi tudi ti.«

»Ali kaj bom tam?« je brezbržno, nejevoljno vprašala žena.

»Godba je tam, — nekoliko se bova potolažila — razveselila.«

»Morava še žalovati za mamo.«

»Ni treba baš plesati, — samo sedla bova, — poslušala bova godbo.«

»Škoda denarja,« je sitno zagodrnjala Barica.

Koliko pa bova potrošila? Ne kadim, — vrček piva bova spila, — in godecem, — no, — če jim dam celo marko, — največ, — več ne; poglej na druge — na Karbana, kako zapravlja in žre.

Tako jo je mož silil zato, da bi prepodil iz njenih vlažnih oči tesno žalost, ki se je iz njih neprestano odražala.

Pojdi sam, jaz ne grem,« je odrekla odločno.

Ali, ko je videla, kako se je Adam razžalostil, kako je utihnil in se obrnil k oknu, je pozabila na svojo tugo in globoko se ji je zasmilil. Vedela je, da brez nje ne gre, njej na ljubo, da si bo to razvedrilo odrekel.

»Ko ravno hočeš,« je hitro obljubila, se pa običem, — ali poglej, v pasu mi je že vse ozko-

in je napuščala niti v jopici in trakove pri predpasniku. Adam je takoj ves oživel in se hitro oblekel.

Šli so vsi. Karban jih je vodil.

Barica si je predstavljala to godbo tako nekako, kot doma v Postredkovem v gostilni pri Khodlu ali »Na dilih« pri Burblu.

Na odru sedi godec z dudušem, včasih jim pomaga klarinet. Dudaš daje takt z nogo, pleše se pa tako tiho, skoraj pobožno, da se sliši, kako njegove trde, iz kravje kože narejene opanke udarjajo z železno podkvo ob deske odra. Rdeča, nagubana krila plesalk lete okrog, kakor rdeči mak, v rdeče nogavice obute noge migljajo kakor plameni, rožasti predpasniki odletavajo kakor oblaki, fantje se vrte v modrih jankah, ali brez njih v telovnikih, — beli rokavi sraj mahajo nad glavami, svetlo rjave irhace udarjajo s svojo ostro barvo v oči, — v bujni pestrosti se vse medsebojno meša, prepleta in preliva... To je tako slikovit pogled, da ga z besedami nikdo ne more izraziti — samo slikar, na primer Uprika, bi konaj mogel uloviti kak hip s svojim čudovitim čopičem.

Ta godba vlada vsem in nad vsemi, ki so v gostilni. V globoki tišini jo poslušajo in se udajajo užitku godbe in plesa.

Ko se zazdi staremu godcu-goslarju — dosti tišine, zdrgne z lokom in duduš je takoj kot bi iz takta skočil, kolo se ustavi, pari se preneshajo vrtni in samo lahno na gugajočih nogah stopicajo, prestopajo, željno čakaje, kakšno bo godec začel. Kralj — kralj, na dudo igral, se odzove »nglo z odra star, sicer hreščel, toda drugače lep glas in vsa gostilna vpadel: Kraljica je včas — svirala na bas. Kolo se znova zavrti — živahnije, godba prehaja z eni pesmi na drugo

B-aki:

Ob dvajsetletnici svetovne morije

(Nadaljevanje.)

Dne 19. decembra 1916 se je zglasil v občinskem uradu Rapaport, upravitelj »klobasnaje« (delavnice za mesne izdelke) v Orebovu. Bil je žid. Gospodar podjetja pa se je pisal Simeon Simeonovič Grinivecki. Rapaport me je vprašal, če hočem k njemu na lahko delo. Takoj sem soglašal. Jutro mi je obljubil, da bom dobil mesečno štiri rublje v denarju, dal mi bo pa tudi čevlje in delovno obleko ter dobro hrano in ne vem še kaj. Moje delo bo sledeče: pomagati bom v pisarni, nadzoroval delavce, da bodo vztrajni in zlasti, da ne bodo nosili tuje lastnine, na več ali manj prekanjene načine, domov. »Drži,« sem rekel. In sva šla.

Ustavila sva se pred hišo Stradomekega in takoj vstopila. Rapaport se je dogovoril s Stradomskim, da bom spal v njegovi sprejemnici na divanu. Potem mi je Rapaport pokazal delavnico in sušilnico. V »klobasnaji« je bilo okrog 20 delavcev in delark, ki so me ogledovali zelo nezaupno.

Rapaport je kmalu odkril svojo naravo. Pokazal je, prej kot sem mislil, da je pretkan žid, ki sprejda liže, zadaj praska. Prve dni sem obhodoval pri njegovi mizi in res opravljal samo nadzorstvena dela. Pozneje pa mi je naložil vsak dan kakšen opravke več: solil sem meso, zamešaval konju, vozil slanino in mesne izdelke v oddaljeno skladišče, sekal drva itd. itd. Od zore do mraka je Rapaport klical: »Franc, Franc, Franc!« Nekaj časa sem židu ponižno garal, kot tista kraška žival z dolgimi ušesi, potem pa sem postal bolj »komot« in tudi bolj predrzen. Človek, posebno če se čuti izkoriščenega, se nehoti navzame med delavstvom prevratnega duha.

Rapaport je kmalu začel čutiti, da se oddaljuje od njega in bližam ostalim »rabočim« (delavcem). Ko sem nazadnje tudi jaz po vseh notah rabavljal čez Rapaporta, sem bil kaj kmalu z ostalimi uslužbenci »enega duha in enega srca«. Rapaport se je zaveda maščeval nad mano: ločil me je od svoje mize in od mehkega divana v gospodarski sprejemni sobi in me poslal na hrano in stanovanje med delavce, na trde klopi.

Predno nadaljujem z opisovanjem družbe, v katero sem bil vržen, naj povem nekaj novic, kakor

sem jih bil v dnevnik napisal v drugi polovici decembra 1916 iz ruskega časopisa.

V »Selaskem vestniku« z dne 14. decembra 1916 sem čital, da predlaga Germanija potom nevtralnih držav mir. — Tiste dni sem si prepiral iz »Ruskega Slova« poročilo ljubljanskega »Slovenca«, da je črnogorski kraljevič Mirko posetil grob cesarja Franca Jožefa. — Poslanca ruskega parlamenta Miljukova je hotel v decembru 1916 nekdo umoriti. — Dne 22. decembra 1916 je, zdaj že pokojni ameriški predsednik Vilson, ponudil vsem vojskujočim in nevtralnimi državami mirovno posredništvo. — V časopisju sem dalje čital, da je neki Rus, ki je daroval avto za ranjence, javno ugovarjal, ker se je v tem avtu vozil na izprehode gubernator s svojo družino. Darovatelj je zahteval, naj se na vozilo pritrdi vsaj tablica »Avtomobil za ranjence«. — V Avstriji je prišla na krmilo vlada Klam-Martinic, ki si je menda postavila za svoj cilj uveljavljanje načel pokojnega avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda. — »Ruskoje Slovo« od 28. de-

cembra 1916 je priobčilo daljši članek o pokojnem cesarju Francu Jožetu in njegovem razmerju z neko Katarino Schrott. — Isti moskovski časopis je natisnil razglas ruskega carja na vojsko in mornarico, v katerem Nikolaj poudarja, da ne bo miru, dokler bodo Germanci na ruski zemlji in dokler Rusija ne dobi Carigrada s prelivi.

Ravno na dan kronanja pokojnega Habsburgovca Karla za ogrskega kralja je češki odbor za osvoboditev Slovanov v Moskvi sklenil: »Odlotno izjavljamo, da današnje kronanje cesarja Karla za nas ne velja in gremo neustrašeno naprej k cilju, ki je osvoboditev vseh Slovanov.«

V prvem tednu novega leta 1917 so pri pojedini v aristokratskem domu ubili Grigorija Rasputina. Navaden muzik (kmet) iz Tobolske gubernije, se je povzpelo do najbolj čislane osebe v visokih carskih krogih. Silen je bil Rasputinov vpliv pri carju, carici in obkrožujoči ju družbi. Po Rasputinovi volji so ruske ministre imenovali in odstavljali. Celo predsednik av. sinoda Volžin je moral

Cudna nesreča se je zgodila na Francoskem. Eksplozirala je med vožnjo lokomotiva brzovlaka. Strojevodja in kurjač sta bila ubita. Potniki so zvedeli za nesrečo šele potem, ko se je vlak po par sto metrih brez druge nezgode sam ustavil.

— noge plešejo, ali usta sedaj istočasno pojejo, oči od sreče žare, lica se smejejo, roke lete k stropu, vézen rutice se vrte veselo kakor metulji okrog glave plesalcev, — tu in tam junak v svoji objestni sreči — po svoji radosti, kakor ognjevitiga konja, ne more ukrotiti, ko nima za njo dovolj prostora v napetih prsih, ko se mu ne posreži, da bi jo izpel ali izplesal, — udari v kólu ob tla, dvigne deklet kvišku kakor pero, in iz njegovega grla živigne kakor plamen, do omočilne višine, nenaden vrišek: »Ju—huhu...«

In ko je najlepše, godba onemi, kot bi odsekala, ustavi se kólo, umolkne sprev... Dekleta se drže za roke in sedajo na klopi prostirajoče se ob zidu krog in krog — v belih ovratnikih krog vratu in črnih rutah na glavi so podobne lastavicam na koncu zvonika — se smejejo, brbljajo in po vrsti pijo dobro pivo iz kozarcev svojih plesalcev...

Tako si je to spotoma predstavljala Barica in se tolažila, da bo spet enkrat slišala godbo gosli, njihove visoke, nežne, zametaste glasove, zamišljene zvoke dud, kraljevsko godbo, katera s človekom govori, poje plaka in se smeje...

Ah, kakšno bolešno razočaranje jo je čakalo! Drugače, docela drugače je bilo tukaj. Nikakega odra, nikakih gosli, niti dud, kakoršne so tam pri njih doma. Za mizo je tu sedelo približno deset godbenikov, v rokah so držali zoprna, rumena pločevinasta godbena orodja in iz njih so prihajali odporni, hreščeti bužeti zvoki. Še svoje besede ni bilo razumeti, tako so prekrličali, udajili vse okoli, — ni bilo mogoče govoriti, tem manj prepevati.

»O Bog, kakšen šunder!« je pomislila Barica, ko je prekoračila prag plesne sobe. In ko je godba prenehala, se je ponovno odzval besen flosk rok, strašen krik in udarjanje velikih, ne-

prozornih posod s cinastimi pokrovi ob mizo. Barica je slišala od vseh strani drzni smeh, prepír in krik napitih moških, opazovala je dekleta in žene v lahkih kartunovih oblekah, z nezavezanimi glavami in nepokritimi vratovi, — tako prosto in surovo se ji je zdelo to, da je začutila odpor proti tej družbi tukaj, in žal ji je bilo, da se je dala zavleči v ta dim, smrad in trušč.

Sedela je poleg moža pri mizi in molčala.

»No, zakaj ne govoriš?« jo je vprašal Adam. A ni odgovorila. Bala se je mešati svoj glas s temi grobimi kriki, s temi surovimi glasovi, kakor da bi se bala, da bi se z njimi ne onečastila.

Bistro si je ogledovala in opazovala svojo okolico. Nekoliko dalje, za posebno mizo, je videla moške v modnih oblekah, z belobliščnim perilom, z zlatimi prstani na belih rokah — ali njihovi lasje so bili redki, lica izpita, oči brez leska, polt pepelnata. »To niso delavci, kaj vendar delajo tukaj?« je padlo Barici na um in je dalje gledala v ta vrtnice s katerim je bila obdana.

Opazila je tukaj tudi dekleta, ki so imela razmršene lase, lica našminkana, obleko pod vratom globoko izrezano, roke ostudno do rame-nale gole. Njihove kretnje so bile drzne, njihove besede in smeh so zveneli grobo, kar brezramno. V upadlih očeh jim je sijalo nekaj čudnega, zbadljivega, izzivalnega. Barica je pod njihovimi pogledi, ki so se mimogrede ustavljali na njej in na njenem možu, popolnoma zardela, se skrčila, privla k možu in mu zašepetala na uho:

»Adam, pojdi, zbeži!« Bilo ji je, kakor da se je dotikajo gadi pogledi.

Poskusil jo je umiriti, zadržati jo vsaj še za trenutek.

»Pojdem sama,« je rekla Barica in je že drevela k vratom.

Tako je tudi ta poizkus, kako razpršiti žalost v mladi Konopki odpovedal.

»Tuje, vse mi je tako tuje,« je potem doma jadikovala obupno. »Če bi bila videla domače ljudi, domače noše, slišala domače pesmi, bi se mi bilo srce ublažilo.« — Ali nič takega ni videla, ne slišala in huda žalost — domotožna bolezen — je zdaj še huje zastrupljala njeno srce.

»To je domotožje, kar je v Barici,« so rekli t usmiljenjem ostali njeni krajanj. »Proti temu je edino zdravilo skorajšnja vrnitev domov.«

»Niti ne uboga, to je tako trda ženska kot grča,« se je žalostil in obenem pritoževal nad svojo ženo Adam.

»Bom že kako prestala,« je s trpko otopelostjo odgovarjala Barica na vse prigovore, sutieli ne maram, da bi se mi doma smejala.«

Toda ljudski posmeh ni bil pravi vzrok, ki jo je tukaj držal, da bi se ne vrnila. To je samo tako ljudem govorila, ali možu ni mogla izkiniti resnice. Vedel je dobro: kravica je, misel na njo je, ki ji daje tudi sedaj nadčloveške sile, da vse to prenaša. In tudi njega, Adama, noče zapustiti in ga tukaj samega pustiti. Noče tega napraviti iz ljubezni in tudi iz strahu, da bi se ji ne pokvaril, da bi ga njej Karban ne zavedel la navadil pijančevati...

Adam se je sam pri sebi smejal tem njenim bojaznim: »Nn pozna me,« si je govoril. »Če bi hotel biti nepridiprav, nobena ženska, niti Barica, bi me ne udržala — ampak: jaz nočem, to je.«

In tako je v tej žalosti čas počasi mineval. Dogotovili so eno hišo in polir jih je poslal na drugo in tudi ta se je dodelavala.

Mošnja na vratu mlade Konopke je postajala težja in obilnejša. Adam je nekolikokrat zasačil

upustiti svoje visoko mesto, ker se je zameril Rasputinu. Grška, tako so ga imenovali po domače, ni poznal vljudnega vedenja, a vendar so k njemu, ki je bil navidez vse prej kot lep, hodile po dvomljivih opravkih dame najimenitnejših plemenitaskih rodbin. Rasputin je bil ena tistih tajnih sil v dvorskih krogih, proti katerim se je upravičeno, a brez uspešno borila večina »Gosudarstvenne dume« (ruskega parlamenta), in ki so bile tudi sovzrok poznejšega padca carskega režima.

Zaroto proti Rasputinu sta pripravila ruski tajnik Purikijevič in knez Jusip. Naprej so Grški pri neki večerni pojedini pridajali v vino strupa. Rasputin je vse spil, a ker je bil izredno odporen narave, ni pokazal na videz po zavzitem strupu nobene posebne izpremembe.

V veži je nato Purikijevič oddal na Rasputina več streliv, ki so zadeli. Truplo razuzdanega starca so vrgli v reko Moskvo. Ker je bila takrat zamerila, so prebili led, da so mogli potisniti Rasputina pod ledeno skorjo. Pozneje so truplo našli, potegnili iz reke in pokopali. Kropit je prišla Grigorija vsa carska rodbina. Posebno je žalovala za njim tedanja ruska carica.

Pred menoj je kosček časopisa »Russkoe Slovo« in v njem je ponatisnjen lastnoročni podpis Rasputina z njegovim geslom: »Iščustije naidut. Grigorij« ali prosto po naše: »Kdor išče, ta najde. Grigorij«. Rasputin je našel, kar je iskal in sicer po zgodovinski resnici: »Kakršno življenje, taka smrt«.

Zdaj pa naj se zopet vrnem med delavstvo v orehovski »klobasnaji«.

Kakor sem že omenil, so me Rapaportovi delavci, ki so izdelovali ra in mesne izdelke in jih sušila, v pričetku zelo neupljivo gledali. Ko pa sem pozneje apal v njih družbi in jedel z njimi, smo si bili vsak dan boljši prijatelji. Popolnoma pa so mi zaupali šele tedaj, ko so videli, da sem se po njih zgledu začel tudi jaz kregati s sedmo božjo postavo. Bilo pa je tako-le.

Na občini sem nekega dne zvedel, da pride v kratkem v Orehov bataljon druge srbske dobrovoljske divizije. In res, v nedeljo, dne 16. januarja 1917 so že prišli »kvartirmaherji«. Našli smo se v orehovski »čajni«, kjer sem bil tudi jaz slučajno ta dan. Stanovanjski iskatelji, med katerimi je bil eden tudi Slovenec, mi razmere v drugi dobrovoljski diviziji niso opisali v posebno rožnatih barvah. Pa o teh stvarah, če sem jim zdi potrebno, naj pišejo obširneje drugi, jaz ne bom.

Sredi januarja 1917 so se pripeljali dobrovoljci v Orehov. Bil je zelo mrzel večer. Tudi jaz sem

bil na kolodvoru. V zadnjem vozu sem začel našo narodno: »Delaj delaj ljubiča pušela«. Dobrovoljce so nastanili v neki šoli. Skoraj vsak dan sem jih pozneje videl korakati po mestu in poslušati petje koranic. Ali ni za vsakega izreden dogodek, ako opazuje jugoslovanske fante, korakajoče po ulicah daljnega ruskega Orehova in prepevajoče našo: »Regiment po cesti gre«?

Dobrovoljski bataljon, nastanjen v orehovskem šolskem poslopju, sem večkrat obiskal. Povedati moram, da so bili nekateri fantje s svojo usodo precej nezadovoljni. Dali so jim pač vojaško obleko, niso pa skrbeli, da bi moštvo dobilo zadostno hrano in morda še kako paro za razne druge nuje potrebe. Životali so naši fantje ob nekakem fižolu, ali grahu, kuhanem na »nedolžni« vodi. To stradanje ni bilo potrebno, zakaj v Rusiji je bilo takrat še vsega dovolj. Takoj sem slutil, da ne more biti nekaj prav. In res, ni minulo mnogo dni in že sem čital v ruskem časopisu, da je neka družica izvršila v upravi srbske dobrovoljske divizije večje poverbe. Izgimilo je iz vojaške blagajne okrog 100.000 rubljev. Tako sveda ni moglo biti denarja za prehrano vojakov-dobrovoljcev, ki so se mi smilili v dno duše. Zato sem včasih zavozil s »fuksum« po drugi ulici mimo šole in »olajšal« konjetiki težki tovor s tem, da sem vsaj mali del zaupane mi alanine in drugih mesnih izdelkov oddal dobrovoljski vojaščini. Tudi to, pred Bogom in oblastjo in pred poštnim svetom neopravičljivo zločedanje, obžalujem in me ga je še danes sram, čeprav sem si takrat tolažil vest, da je bil ves tovor itak namenjen vojaškim krogom, kamor so spadali brez dvoma tudi lačni dobrovoljci v orehovski šoli.

Še nekaj iz ruskega časopisja! Tiste dni sem čital uradno obvestilo, da je bil znani, od avstrijskega sodišča na smrt obsojeni češki politik Kramar pomiloščen na 15 let ječe. — Kakor sem že omenil, je stavil ameriški državni predsednik Vilson raznim državam predlog za konec vojne. Odgovor Anglije Vilsonu je bil kaj oster. Anglija je zahtevala od Nemčije odstop Alzacije Lotaringije in Slezvig-Holštajna; od Turčije odstop Carigrada z Dardanelami; svobodno samostojne države naj bi postale Armenija, Arabija, Češka, Poljska in Jugoslavija. Angleško časopisje je takrat poudarjalo, da gre za velike cilje in da zrtev ne bo škoda, če zasije svoboda vsem malim in velikim narodom. — Ruski general Brusilov je v noveletnem govoru izjavil, da »kakor on tukaj stoji« bo sovražnik v letu 1917 enkrat za vselej premagan. — O romunski vojski je pisalo časopisje, da je bila zelo

slabo pripravljena, še telefonskih zvez med baterijami ni bilo. Vsa delna malenkostni neuspeh na bojišču da je zlomil celotni fronti romunskih vojakov pogum. — Sredi februarja 1917 sem zvedel, da je Amerika pretrgala diplomatske vezi z Nemčijo in poziva, da ji slede tudi druge nevtralne (nevojskujoče) države. — Tiste dni sem čital, da so se na nekem obnem zboru v decembru 1916 Krek, Jarc in Gostinčar zopet vrnili (17) v SLS in da »Slovenec« priobčuje dogovor z liberalno stranko za vzajemno narodno delo ter da je bil neki shod v Ljubljani veličasten. — Dne 23. febr. 1917 sem doznal, da je nadvojvoda Friedrich padel pri avstrijskem cesarju Karlu v nemilost, ker se je Friedrich izjavil proti zvezi z Germanci. — »Russkoe Slovo« od 12. februarja 1917 priobčuje pismo ujetega ruskega učitelja Mihaela Nikolajeviča Mihanova. Ta poroča iz Marktrenka v Zgor. Avstriji, da poučuje nepismene ruske ujetnike v čitanju in pisanju. — Dne 9. marca 1917 sam pisal »Slovenskemu jugu« v Odeso, naj mi sporoče, kdaj prične šola za »praporčiče«.

»Slovenski Vještnik« z dne 8. januarja 1917 je napisal na naslov ruskih oblasti tudi sledeče trpke besede: »Zakaj so bili vojni ujetniki Slovani, udani Rusiji, postavljeni v enake, če že ne huje položaje, kakor Nemci, Madjari in Turki? Zakaj jih niso že s samega početka vojne porazdelili tako, da bi vsak opravljal delo, za katero je bil usposobljen? Ali ni škodljivo in vesteranske obsodbe vredno, ako so zaposleni razni obrtniki pri poljskih delih, kmetje in inženjerji kopljejo okope, peki pa izdelujejo pločevinaste izdelke v mehančnih delavnicah!«

V Orehovu sem videl tudi sledeče Slovence: Vondino Alojzija, Gostiho Antona, Logarja Dominika in Petriča Karla. Prvi trije so bili doma iz Črnege vrha, zadnji pa iz Vipave. Srečal sem se tudi z Gostelkom Lojzutom in nekim Idrjčanom, socialnim demokratom, a zelo zvestim Avstrijcem. — Začetkom februarja 1917 sem bil po opravih pri nekem ruskem čevljarju. V sobi so imeli mallega teletčka, ki pa ni bil prav nič neroden. Vse, kar je bilo treba, je opravil tako, kakor se — ljudem apodobi. Tiste dni sem govoril tudi s poročnikom Nanutom. Odsvetoval mi je za enkrat vstop v prostovoljsko divizijo in mi navedel zelo tehtne razloge. — V noči od 25. na 26. februar 1917 sem sanjal, da je bivša tajnica Slomskove zveze gđ. Faturjeva in cela truma s cvetličami okrašenih učiteljic spremljala nekega stanovskega tovariša na zadnji poti.

svojo ženo, kako je na samem preštevala svoje premoženje... Vedel je, da tega ne dela iz lakomnosti, da ne uživa nad temi novci, na katerih lepi toliko njenega potu, stradanja in krvi. Vedel je, da dela to samo zato, da bi preracunala, kako dolgo bo še trajalo njuno izgnanstvo...

Nekoč je dvignila k njemu od sreče žareče oči:

»Adam, že deset mark in imela jih bova dvesto.«

»To zasluživa v enem tednu.«

»To hišo bova še pomagala dodelati, a na tretjo naju več ne dobe.«

»Ali ne bova počakala, da bo šel Pastušek?«

»Ne, ne bova čakala, sama se vrneva — takoj, ko bo hiša gotovna in se je zamislila v blažene želje. Ah, rešila se bo tega zopernega meča, njegovega truša in šuma, — njena tiha vas jo sprejme v svoje toplo naročje. Kaj tukaj vidi? Hiša, samo hiše, niti kočnika gozda, niti kočnika loke ne. In ti parki in drevedri so ograjeni z visokimi zidovi in zgradbami. In vse to cvetje tukaj je, kakor bi bilo v ječo vrženo in zaklenjeno, skoraj huje je kakor v bolnišnici. Sočutje je čutila Barica z njimi. »Kako pa vendar more tukaj rasti, — ko ga ljudje neprestano gledajo, sramuje se rasti in razvijanja,« jih je gorko obžalovala in se spomnila na preproge lok in na vlažne dode hodskih gozdov, kjer raste polno divnih cvetov v samotni, brste in diše v samotni... Tudi ona je tak cvetlič... Tam doma znova oživi, — se razcvete...

»Ali, Barica, če bi nama to mošnjo z denarjem kdo ukradelo se je zasmejala Adam.«

Barica je vsa zadržetela. Za hip je pomolčala. Nale je dvignila k možu oči in z neizrecno žalostnim glasom spregovorila:

»Bi mogel kdo to napraviti? Bi imel srce

za to?«

Ne, njena cela bitnost ji je pravila, da tale denar, ki ga skriva v nedrhih, da bi se ga nihče na svetu ne drznit ukrasti, zato ne, ker bi bil to greh, — ki ga ni hujšega...

VIII.

»Torej sedaj vidiš, — vedno si govorila: nikdar več, do smrti, ne bom videla Postredkovega — pa, videla ga boš, že jutri ga boš videla« se je veselo smejal Adam, ko je v soboto zvečer po izplačilu zlagal svojo obleko v kočaro. — Barica ni odgovorila. Ni mogla. Sree ji je bilo prepolno sreče in ko bi odprla usta, bi zajokala, se zasmejala in zapela, vse obenem.

»Zakaj pa nas ne počakata?« so jima drugi skoraj očitali. »Lahko bi šla z nami še na tretjo hišo, — petdesetak bi še zaslužila.« Tudi polir na stavbi se je jezil — grozil je, da ju drugo leto ne sprejme, — da bo to povedal Pastušku.

Vse je bilo zaman. Cilj je bil dosežen. Dva stotaka zaslužena in še nekoliko mark je ostalo za pot. Nič, nobena sila na svetu bi ne mogla več udržati Barice tukaj. Niti noči ni hotela več tukaj prepati. Kakor bi ji tla pod nogami gorela, je bežala oddet. Pastuška, Karbana, Vála, Zemana, Manko Kratkijevo, Dorla, Anžko, vse s lahkimi sream, brez zavisti pusti tukaj, naj jim da Bog srečo, naj si prisluži do enkrat toliko, — ona ima zadosti — vsega dovolj — i denarja i žalo. »Domov« se je zapovedujoče oglasilo v njej in ona se ni več branila in Adam tudi ne.

»Ali ne pride?« to je bila edina skrb, ki ji ee v tem trenutku kalila srečo. Mislija je na slikarja, ki je obljubil, da ju bo spremljal do kolodvora mesto Pastuška, da jima bo kupil vozne karto, povedel o vagon in spregovoril s sprevoznikom, da bi srečno dospela na Brod.

V nemi, goreči napetosti je upirala oči v vrata.

»Je že tu,« se ji je končno iztrgalo iz grla. Bil je tako radosten in s srečo prežet glas — kakor vesel vrisk —, ki se je izvil iz Barice proti njeni volji, nebeže, kakor hitro je začela korake po stopnicah. Takoj je prišla za kočaro, a Adam za ostalo, in je kakor v begu podala vsem roko in skočila proti Pavliku, kakor da bi bil odrešenik, katerega nista mogla dočakati...

»Pohitimo —, da ne bi zamudili,« je spotoma priganjala Barica. »O Bog, da bi nam ne ušel.«

»Kaj že, — se je smejal Pavlik — soideta pred polnočjo, a sedaj še deset ni.« Visoko je stopal po osvetljenih monakovskih ulicah, — odpihal veselo modri dim cigaret in se breskrbno poigraval s tenko paličico.

Tudi na postaji ni opustila Konopka vročega hrepenenja, — da bi že šli, — da ne bi zamudili, pele ko sta stala pri vlakcu, ko se je Pavlik dogovarjal s sprevoznikom, — je Barica utihnila. Kakor neka tesnoba se je valilo na njo akozi ta odprta vrata in okna vagona, iz sikajočega stroja, iz te naglice in šuma okoli. Tisoče strahov je padlo na njo, ki ni bila navajena železniške vožnje in potovanja. Da se ne bi peljala kam drugam mesto v Brod — ali da se ne bi tam neke most podri — ali vlak skočil s tira — z drugim se trčil — in kolikor je še grozilo nezgod in zaprek, preden bosta prišla domov.

»Tukaj-le sem, v ta vagon bosta sedla,« je spet prišel k njima Pavlik in sam zanesel notri Baričino kočaro — za njim je stopil Adam, zadnji pa je šla Barica. Blagoslovila se je s križem, preden je stopila na prvo stopnico, nato pa šla smelo notri.

(Dalje.)

PISANO POLJE

A. Davčar:

Odmev

Kako tedaj bilo je pod goró?
Premišljeval, govoril sem glasno:
Življenja breme ni le pretežko?
Odmev se mi je čudil: — O? —

Še dalje sem govoril sam s seboj:
Življenje naše neprestan je boj:
sladkosti, niste le strupen napoj?
Odmev mi je zaklical: — Poj! —

Bridkosti ni zadosti kroginkrog?
Le smrt nas končno oprosti nadlog.
A kaj potem, o človek moj ubog?
Odmev me je tolžil: — Bog! —

Zakaj veselo ne bi pel, zakaj?
Zapodil temne misli sem nazaj,
saj vem sedaj da vrata nam stoji
trpljenje nam odpira v sveti raj.

Iz zdravnikove skušnje

List SS. Eucharistia piše: Neki zdravnik je ugotovil tekom svoje 20 letne skušnje v praksi sledečo statistiko o razmerju vpliva vere na življenje ljudi:

Od 342 družin, ki jih je našel v siromaštvu, ni hodilo v cerkev 320 družin.

Od 417 fantov, ki so delali s svojim razbrzdanim žiljenjem veliko sramoto svojim staršem, jih je videl v cerkvi le 12.

Od 23 bankirjev, ki so doživeli svoj bankrot, ni hodil niti eden k nedeljski maši.

Izmed 40 trgovin, ki so bile odprte ob nedeljah, se ni nahajalo niti 10 v dobrih gmotnih razmerah.

Od 25 sinov, ki so grdo ravnali s svojimi starši, jih ni zahajalo 24 od njihovega prvega sv. obhajila dalje nič več v cerkev.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Tistim, ki se jih tiče

Pod ravnokar navedenim naslovom piše neki kmetski fant »Slov. Gospodarju« sledeče:

Med sklepi, sklenjenimi na zborovanju učiteljske organizacije, sem tudi čital stavek, da se učiteljstvo ne meša v politiko, marveč da je njegovo delovanje neustrankarsko. Lepo povedano, samo da bi to tudi vedno bilo res! Pa se spominjam, kako je bilo pretekla tri leta, zlasti pri občinskih volitvah leta 1933. Nečem govoriti splošno ter dolžiti tudi take, ki niso krivi. Kot kmečki fant sem za to prepričan. Tisti pa, ki so krivi, naj se zavedajo, da ljudstvo tega ne bo pozabilo, kar je njemu bilo storjene krivice od strani gotovih oseb, ki pripadajo učiteljskemu stanu. Pisec teh vrst je sam postal žrtev denunciacije iz teh vrst, čes, da je protidržaven element. Moral je v zapor, odkoder je bil izpuščen kot žrtev. Veliko gnetov škoda pa je le imel Ali mu jo bo povrnil tisti, od katerega je izvirala ta denunciacija? Ob petomajskih volitvah se je zopet vohalo za menoj, ali sem kje kaj govoril proti režimu, ter se je dostavilo, da mi malo zopetnega zapora ne bi nič škodovalo. Ali si je tak človek v svesti, da se storjena krivica mora popraviti? Učiteljem poštenjakom pa vsa čast!

Moški ne smejo delati

To je v majhni azijski republiki Azerbejdžan, kjer živi na severu ljudstvo Jasajci. Sosedje pravijo Jasajcem, da so »ljudstvo, ki ne pozna svoje preteklosti«. In res, Jasajci nikdar ne vedo o preteklosti. Pa saj je tudi nimajo in nimajo uprave ne gosposke ne črk. Le nekaj ustnih izročil pove o Jasajcih, da se njih moški ne smejo dotekniti nobenega dela. »Naši očetje niso delali in tudi mi ne smemo delati,« pravijo Jasajci. In zares ne delajo

nič, po vsa dan polegajo pod orehovim drevjem, gledajo v nebo in razmišljajo o modrosti svojih dedov. Le časih stopi Jasajec na noge, če je od večnega ležanja preveč utrujen, a na gre za delom, marveč se gre zabavati. Zakaj, da bi Jasajec delal radi zaslužka, je sramota, je protipostavno, je neodpuščljivo.

Delo, sleherni delo pripada samo ženskam. In ženske prepovedo moškim delati, čes, »sramotno je za ženo, če njen mož deluje.« — Že večkrat so hotela sosedna plemena navaditi Jasajce, da bi delali. A vsak poskus se je izjalovil, ker so se ženske uprle. — V mraku ni grapi, v majhnih, siromašnih jasajskih bajtah delajo Jasajke v gozdu in ob rekah. Nimajo zastrtega obraza ko druge orientalske žene, nosijo bodalo in sekuro in so bolj bojevite ko moški sosednih narodov. Gorje pa one, mu, ki bi napadel njih može ali nje same! Prav po viteško brani žena svojega lenuharja. — Čudna je ta navada baš v orientu, kjer so ženske večinoma sužnje in so moški oboroženi in delajo za ženske. Nihče ne bo dognal te jasajske skrivnosti, saj Jasajci nimajo ne preteklosti, ne jezika, ne postav. Imajo le ženske, ki zanje delajo in orehova drevesa, da pod njimi ležijo leto in dan.

A. Davčar:

Prispodobе

Zahvalim Te, Gospod, da sem kristjan.
Glej vaspovsod kali nam seme zmot!
Kako lahko bi zgrešil pravo pot!
Zato kot psiček naj Ti bom udan!

Kot jagnje naj bom krotek in voljan!
Pri čredi rase, rase brez zablod;
pastir ga pase, pase brez nezdod
in zvest čuvaj ga čuva noč in dan.

Naj bom kot riba, ki je Tvoj simbol,
in kot ošček, ki na njem sedeč
kot kralj v Jeruzalem si potoval!

Človeka čisto prekosil tival...
Gospodu če odtuji se preveč,
postaneš grd, sebičen in ohot.

ALI STE ŽE PLAČALI NAROČNINO ZA
»DOMOLJUBA«?

Današnja sovjetska Rusija

(Nadaljevanje.)

V načrtu so velika nova industrijska podjetja v Uralu, v zapadni Sibiriji, v Ukrajini in drugod, zgraditi nameravajo 15 novih tekstilnih veleobratov, ogromno elektrarno pri Taškentu, ki bo dajala 280.000 Kw sile, proizvajalno silo delavstva hočejo dvigniti za 63%, vzgojiti 5 milijonov kvalificiranih delavcev, 4 milijone specializistov, 900.000 absolventov tehnik in 3.500.000 strokovnjakov na univerzah, poceniti živila za 40%, povečati število delavcev in nameščencev v državnih gospodarskih podjetjih za 30%, izdatke za plače za 59% (v težki industriji celo za 70%), 80% vse sovjetske proizvodnje sploh naj bi bilo tedaj že industrijalizirane, samo v industrijo nameravajo investirati novih 70 milijard rubljev itd. Toda razočaranje nad uspehi prve petletke je povzročilo, da gledajo množice tudi na drugo že čisto brezbržno. Da je to nezaupanje upravičeno, nam dokazuje že takoj prvo leto (1933) druge petletke, ko se je proizvodnja veleindustrije dvignila namesto za predvidenih 16,5% le za 9% (v nekaterih panogah sploh nič), proizvajalna sila delavstva le za 11,3% namesto pričakovanih 17%, čeprav niso izpustili iz vidika niti enega kapitalističnega sredstva, s katerim bi čim bolj privili njegovo proizvajalno silo. Začenjajo se že pojavljati posledice prevelikih naporov in žrtev prve petletke ter tedanjega umetnega hlastanja za dosego čim večjih števil. Pokazuje se slaba rentabilnost gigantskih veleobratov, ki so izpostavljeni vedni nevarnosti, da tečejo v prazno, z dragocenimi stroji in sirovinami se ravna le preprosto brezvestno, izobrazba potrebnih specialistov je nezadostna ali jih pa sploh ni (l. 1930. je manjkalo samo pri gradnji Magnit-

naje 700 inženjerjev, v vzhodnem jeklenem trustu 2300 itd.), neznosni birokratizem slej ko prej onem goča gladko poslovanje vsega gospodarstva, prepogostega škodljivega menjavanja delavcev še vedno niso mogli odpraviti, maščuje se prezgodnji pogon še na pol dovršenih tovarn, kakovost izdelkov se dviga le počasi in pojavlja se splošna utrujenost delavskih množic. Celo pri sovjetskih samih se pojavlja nekaka naveličanost tolažiti delavstvo z neprestanimi upi na edinozveličavnost industrijalizacije, ki doslej ni rodila prav za prav še ničesar drugega kot le proletarizacijo nekaj novih milijonov, toda pričakovano osrečenje je v kljub njenemu ogromnemu povečanju doslej popolnoma izostalo.

k) Kmetijstvo

Čeprav tvori industrija središče vseh sovjetskih prizadevanj in ves njihov up, je pa kmetijstvo vendarle slej ko prej glavno vprašanje vsega sovjetskega gospodarstva, kajti od njega je odvisna prehrana milijonskih delavskih množic in ono ustvarja s svojimi sirovinami tudi pogoje za obstoj velikega dela industrije sploh (n. pr. tekstilne, usnjarske, živilske itd.). Kmetje tvorijo še vedno ogromno večino sovjetskega prebivalstva. Leta 1926. je bilo namreč v Rusiji zaposlenih od vsega prebivalstva

v kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvo	80,5%
v industriji in rudarstvu	7,9%
s trgovino in prometom	3,7%
z javnimi službami	2,7%
z gospodarstvom in dr.	5,2%

Od tedaj se je število v industriji zaposlenega prebivalstva res precej dvignilo, vendar Rusija še vedno ni izgubila izrazito poljedelskega značaja. Kmetiško vpra-

RAZNO

Velikonočno sv. obhajilo policajev. Njujorski katoliški policaji v Ameriki, povečini Irci, imajo že več let navado, da skupaj opravijo svoje velikonočno dolžnost. Tudi ono leto so to storili. Bilo jih je 5400. vsi člani društva »Najsvetejšega Imena«. Pobožnost opravijo v tamkajšnji stolnici. Če le ni zadržan, jim mašuje kardinal sam. Po pobožnosti so imeli skupen zajetek s pestrnim programom. Glavni govornik je bil njih šef, mestni župan La Guardia, po rodu italijansko-hrvaški Amerikane.

Kadar vidiš človeka polnega plemenitosti, glej da si navzameš nekaj od njegove plemenitosti: kadar vidiš pa nevednega, obrni pogled v sebe: morda si presodi, če nisi morda še huji od njega. (Konfucij, kitajski modrijan.)

Lobanja odraslega moža je tako prazna, da se poda pod udarcem ali pritiskom za poldrugi centimeter, ne da bi zato kaj škodo trpela. Ko pritisk odneha, pa spet zavzame svojo prejšnjo obliko.

Kaj piše o dr. Korošcu ameriški časopis

»Iz »Amerikanskega Slovenca« posnemamo:

»O preobratu, ki se je izvršil v političnem življenju Jugoslavije, je naš list že poročal. Ta preobrat je prišel za mnoge preje, nego so ga pričakovali. In prav je, da je prišel.

Domovina za morjem je dobila s tem novim preobratom več političnega zraka. Nova vlada je odpravila strogo cenzuro nad tiskom, govorom in marsičem drugim. Značilno pri tem je in kar je vredno, da se povdari na ves glas, da te toliko željene in potrebne svobode in demokracije ni vrnil jugoslovanski narodom kak gostobesedni liberalci ali socialisti, ki so s svobodo in demokracijo v besedah vrlo radodarni, ali v dejanjih pa za isto niso, ker pač preradi diktatorsko vladajo in pakujejo. To svobodo in demokracijo je vrnila jugoslovanskim narodom nova jugoslovanska vlada, v kateri ima za notranji pomen domovine skoro najvažnejši ministerski resor dr. Anton Korošec, slovenski katoliški duhovnik, katerega, kakor se je nam poročalo, je takozvana nacionalna vlada, v kateri so sodelovali slovenski liberalci, poslala v prganstvo na priporočilo slovenskih liberalnih veljakov.

Ni naš namen kovati dr. Korošca v zvezde. Prav nič ga ni potreba, ker to delajo njegova dela za Jugoslavijo sama, še med svetovno vojno, ko se je slo v bivši Avstriji celo za njegovo glavo radi njegovega jugoslovanskega delovanja, tako govore v njegov prilog tudi vsa povojna leta. Ampak zakaj bi se hali povedati resnico na glas?

Kje so bili slovenski liberalci tedaj, ko je dr. Korošec v dunajskem parlamentu prebral jugoslovansko deklaracijo in zastavil ta-

korokoš svoje življenje za ideje jugoslovanstva? In vendar, tisti liberalci, ki so se preje tako radi pajdali z nemštvom v Avstriji, so v lastni domovini, ko so prišli do politične moči, poslali dr. Korošca v konfinacijo. To je treba, da si katoliški Slovenci zapomnijo za vse čase! Tako doma, kakor na tujem!

In ko je zdaj prišel na krmilo zopet slovenski vodja dr. Korošec, kaj je storil najprvo? Dal je narodu nazaj svobodo tiska, govora in večjo demokracijo. In to tisti Korošec, ki je čutil na lastni koži pest diktatorsko prežetih slovenskih liberalcev. Kako bi se v takem položaju n. pr. maščeval nad svojimi političnimi nasprotniki liberalci sami? Dr. Korošec pa, ne s palico, ampak z miroljubnostjo in ljubeznijo vrne narodu najprvo svobodo in demokracijo. Ali ne da to vsakemu veliko misliti? Ali ni jasno, kdo je res svobodoljuben in demokratičen? Kdor zna misliti z lastno pametjo, ta si lahko najde odgovor na to?

DROBTINE

Strij gube na obrazu. Gube na obrazu se navadno napravijo, če podkožne mišice kože neprestano vlečejo v neko točko. Izguba mehke blazine podkožne masti, ki jo ima mladost, tudi povzroči gube. Posledica tiste nerazvorne navade, da obraz neprestano vlečemo na eno mesto, je ta, da se čez nekaj časa napravi guba, n. pr. tista, ki je tako pogosto vidimo med očmi, nad nosom ali pa na čelu. Take gube terej navadno nastanejo, če podkožne mišice in mreža občutljivih živcev vlečejo kožo v take nerazvorne izraze. Če kdo prehitro in zaneslo izgubi na svoji teži, izgubi tudi podkožno maso in koža se mu ohlapno povesi in nagiba, posebno pod čeljustmi, okoli brade in vratu. Zato naj čezmerno debeli pazi, da ne bo izgubil svoje teže prenežno, če želi postati vitke. Zadovoljiti se mora s tem, da postopno izgublja težo, tako da se koža počasi prilaga. Če je kdo slabo prehranjen, je tikvo čestradano, tedaj se tudi napravi mreža tenkih gub po obrazu in vratu. Slabo prehranjeni naj si pomaga s tem, da čestradano pravo tikvo pod kožo hrani s primerno, zadostno in pravo hrano. Najboljši in najhitrejši uspeh ima,

če poleg druge hrane spije po en liter mleka na dan. Nervozna oseba pa naj se trudl, da se bo izognila gubanja čela, stiskanja ust in podobnega. Naj se vadi v tem, da bodo obrazne mišice počivale. Gubam, ki nastanejo zaradi slabih obč, pa se izogne najprej s tem, da si nabavi nočnice.

Kako steka človek 150 let. 75 letni George Knap iz Pariza je tako srečen, da nosi na svojih plečih pezo 75 let, na zunan pa izgleda kakor 35 letni moč. Knap trdi, da bo živel najmanj 150 let. Stanuje v četrtem nadstropju in kadar gre po stopnicah, počira s korakom po tri stopnice naenkrat. Skrivnost svojega pomlajevanja hrani zase in je ne izda nikomur. Pomladil pa se je ne le v obzru in postavu, ampak tudi v pikuhan in posrečilo se mu je, da je spremenil glas, ki je imel baritonsko barvo, v tenor. Ne le da doseže v petju najvišje tone, tudi dihalna tehnika mu je tako prožna, kakor da je pokličen pevec v mladih letih. In vendar poje samo sobi v zabavo. Zanimivo je primerjati Knapovi roki. Desnica je brez gub in polno mladostna, levica pa zdelana in mlaha kakor roka stareca. To roko Knap nalašč »stara«, kakor se sam izraža, in sicer zategadelj, da lahko dokaže ljudem, da ni tako mlad kakor ga sodijo po videzu. Največ ljudi pobereta po Knapovem raziranju alkohola in tobaka. Nikotin je eden najhujših strupov za človeški organizem. Sreča ljudi je samo ta, pravi Knap, da uživajo poleg tobaka tudi mleko, ki predstavlja največji protistrup nikotinu. Če ne bi kadilci pili mleka v čisti obliki ali pomešanega s kavo, bi jih smrt pokosila mnogo prej kakor se to dogaja.

Zakladi v Donavi. Ogrski zgodovinarji se bavijo v najnovejšem času z načrtom, da bi dvignili iz Donave dve ladji, natočeni s velikimi zakladi, ki so jih potopili pred 400 leti v Donavi. Ko je namreč po nesrečni bitki pri Mohaču kralj Ludvik II. nenadoma umrl, je pobežnila njegova soproga, cesarja avstrijskega cesarja Ferdinanda I., pred Turki in je ukazala vse premoženje kraljevske rodbine natočiti na 72 ladij in odpeljati v Bratislavo (Prešburg). Od 72 ladij pa 2 nista dospeli v Bratislavo, ker jih je dal potopiti veliki nasprotnik Habsburžanov na Grškem knez Zepolja. Zanimivo je, da so celo v mirovnih pogodbah (za Madjarske podpisanih v Trianonu) zavezniki priznali Ogram pravico do teh zakladov. Ne vedo pa še, kakšno vrednost imajo potopljeni zakladi, ali le zgodovinsko ali pa tudi denarno.

Ustava Združenih držav ameriških je spisana na petih listih pergamentnega papirja v velikosti 28 x 23 palcev.

Neč bi bil diktator. Zastopnik ameriškega lista »Associated Press« je rumunski kralj dal na vprašanje zanimivo izjavo, iz katere navajamo naslednje: »Če bi posmenal druge kralje ali pa državne poglavarje, bi že kdaj bil lahko diktator. Toda rumunski narod ne potrebuje samoderžave. — Eno je gotovo: Jaz ne bom nikdar mislil na diktator, niti odpravil parlamenta ali kako drugačo korporacijo.«

30 urni delovni teden v Ameriki. Kljub vsemu odporu velekapitala se Roosevelt v Ameriki trudi, da uvede razne reforme. Tako je zdaj delovni odbor v parlamentu sprejel osnutek zakona, s katerim se uvaja 30 urni delovni teden in se prepo-veduje vsaka zaposlitev otrok izpod 16 let.

Slozi kuhinje plavajo. V cistercijskem samostanu v Alcohari na Portugalskem imajo kuhinjo, kjer jedila sama od sebe plavajo okoli nje. Sredi veličanske kuhinje teče namreč reka Alcoa in ladjarki bi bili menihi radi jedli ribe, vrže kuhar v vodo mrežo, ujame ribe in jih opravi.

kanje je sploh usodno za Rusijo; ono predvsem je povzročilo padec carizma, čeprav se je tedanja država jako izogibala vlikalet se kajorkoli v kmetiško občestvo, ono je pospešilo polom vojnega komunizma in povzročila tudi načrtnemu gospodarstvu največje težave.

Po boljševskem prevratu so sovjeti sicer proglasili tudi zemljo za družabno last, toda kmetje se za to niso brigali, temveč so si lepo sami razdelili veleposedašiško, carsko, državno in cerkveno zemljo v skupnem obsegu 75 milijonov hektarjev. Tako so prišli kmetje v posest 97% vse obdelane zemlje in le 3% jo je ostalo sovjetom. Na tej površini so osnovali velike državne kmetijske obrate (tako zvane »Sovhoze«), ki naj bi kmete prepričali o prednostih kolektivnega kmetovanja, obenem so pa skušali združiti tudi po večje množine zasebnih kmetij v velika kolektivna kmetiška gospodarstva (tako zvane »Kolhoze«), katerim so dovolili vse mogoče ugodnosti, samo da bi pridobili zanje čim več kmetov, dočim so bile zasebne kmetije izpostavljene stalnim šikanam oblasti ter nasilnemu odvzemanju pridelkov. Vse to je rodilo popoln propad kmetijstva, stalno lakoto l. 1921-22. in polom vsega vojnega komunizma ter končno prisililo Lenina k uvedbi Nepa.

Nep je dovolil kmetom precejšnje olajšave in svobode, zato se je kmetiško gospodarstvo jako hitro zopet okrepilo. Pridelovanje se je razvijalo zopet kolikor-liko redno in l. 1929. je bila slika ruske poljedelske proizvodnje naslednja (v milijonih ton):

RE 20.12, pšenica 20.11, oves 16.61, ječmen 7.35, koruza 4.21, riž 0.40, proso 0.37, krompir 47.85, sladkorna pesa 9.49, seme soléhne 2.12, lan 0.45, laneno seme 0.70, konopja 0.52, konopno seme 0.58, tobak 0.14, bombaž 0.31.

V začetku Nepa je bila poljedelska zemlja še dokaj enakomerno razdeljena med kakih 25 milijonov kmetij s približno 120 milijoni dnš, toda tekot Nepa se je seveda izvršil naravni in neizogibni razvoj. Gospodarstva bolj lenih in zanikarnih kmetov so nazadovala, napredovala pa pridulni in sposobni. Tako je nudila ruska kmetiška vas v nekaj letih vnovič sliko, kakršno vidimo po vsem ostalem svetu, namreč namreč, srednje in večje kmete, ali kakor so jih nazivali na Ruskem: bodnjake, srednjake in kulake. Kulaki so bili nositelji naprednega in pridnega kmetovanja ter glavni pridelovalci žita.

Po l. 1925. se je začelo polagoma oblikovati sovjetsko načrtno gospodarstvo v smeri njegove popolne socializacije in tedaj so kmaln uvideli, da je ta neizvedljiva, če ne pritegnejo vanje tudi vsega kmetijstva. Tako so začeli na podlagi sklepov XV. strankinega kongresa končno tudi z radikalno socializacijo kmetijstva, katerega se dotlej nikoli niso upali prav lotiti. Na eni strani so bili slepo zaverovani v edinozveličavnost kolektivnih in industrializiranih veleobratov, na drugi strani so pa pravilno spoznali, da je načrtno gospodarstvo socializirane industrije nemogoče brez industrializiranega kolektivnega kmetijstva. Končno so pa tudi vedeli, da bo njih trajna politična oblast zajamčena le tedaj, če uničijo svobodnega kmeta (zlasti kulaka) in ga izpremenijo v proletarca, ki bo mislil in čustvoval kot komunistični industrijski delavec. S socializacijo kmetijstva naj bi namreč kmetiška vas sploh izginila, z njo pa tudi cerkev, starodavni običaji, kmetiška rodbina itd., namesto tega naj bi pa nastale skupne kuhinje, skupne obednice itd., skratka — komunistični kolektiv. Večere naj bi preživljal kolhoznik namesto v krogu svoje rodbine v — klubu. Po boljševiških izjavah spada kmetiška vas v — muzej.

